

DEMOKRACIA DHE TË DREJTAT E NJERIUT

MIGRANTËT DHE KRIZA E REFUGJATËVE

Menaxhimi i Fluksit Migrator në Ballkanin Perëndimor

Teuta Vodo
Alexandre Riou
Nëntor 2021

Në vitin 2015, vendet ballkanike u gjenden në vijën e parë të krizës së refugjatëve. Në këtë kuadër, Bashkimi Europian ka koordinuar përpjekjet kombëtare të rajonit për të menaxhuar krizën.

Pjesa më e madhe e vendeve ballkanike përshtatën legjislacionin përkatës në mënyrë që të përballonin pritjen dhe menaxhimin e refugjatëve në përputhje me *Acquis Communautaire*.

Vendet ballkanike menaxhuan flukset migratore duke marrë parasysh legjislacionin dhe standardet evropiane mbi refugjatet, si edhe standardet kombëtare që mbrojnë azilkerkuesit dhe refugjatët.

Përmbajtja

1	ABSTRAKT	5
2	KUADRI POLITIK: MENAXHIMI I KRIZËS SË REFUGJATËVE	6
3	KUADRI LIGJOR KOMBËTAR PËR AZILKËRKUESIT DHE PËR MBROJTJEN E REFUGJATËVE	8
4	ASPEKTE METODOLOGJIKE	12
5	MASAT NË SHKALLË VENDI PËR AZILKËRKUESIT DHE REFUGJATËT: QASJA KUMULATIVE GLOBALE E REFUGJATËVE	13
6.	APLIKIMET PËR AZIL DHE FLUKSET E REFUGJATËVE	16
7.	VLERËSIMI I FLUKSEVE TË PALIGJSHME PËRMES RRUGËS BALLKANIKE	19
8.	BASHKIMI EVROPIAN DHE MIGRACIONI: ZHVILLIMET GJATË PERIUDHËS 2014-2019	21
9.	KONKLUZION	24
	REFERENCA	25

1

ABSTRAKT

Legjislacioni mbi refugjatët është i rëndësishëm për të rimenduar zbatimin e kuadrit ligjor dhe mbrojtjen e drejtave të refugjatëve. Në Ballkanin Perëndimor, Bashkimi Europian ka koordinuar përpjekjet kombëtare për të menaxhuar migracionin dhe për të reduktuar ardhjet e parregullta përmes rrugëve të Ballkanit. Në këtë drejtim, marrëdhëniet e Ballkanit Perëndimor me BE-në kanë përparuar, pasi janë duke u bërë hapa të rëndësishëm përpara në anëtarësimin e tyre të ardhshëm në BE. Vendet e Ballkanit, palë në Konventën e Refugjatëve të vitit 1951 dhe në Protokollin e saj të vitit 1967, kanë miratuar legjislacionin kombëtar përkatës dhe kanë krijuar sisteme kombëtare azili. Megjithatë, menaxhimi i flukseve të migracionit ngre mangësi serioze në strukturat institucionale, në procedurat e azilit dhe në mekanizmat e kthimit të dominuara nga shqetësimet në aspektin e sigurisë.

Ky studim ka për qëllim të analizojë shkallën e zbatimit të së drejtës së refugjatëve në vendet e Ballkanit Perëndimor

i.e., flukseve migratore. Ne argumentojmë se vendet ballkanike e zbatojnë të drejtën e refugjatëve për aq kohë sa çështja e refugjatëve lidhet me axhendën e Bashkimit Europian.

Ky studim krahasues analizon se si vendet e Ballkanit menaxhuan flukset e migracionit duke marrë parasysh standardet dhe të drejtën evropiane (I), ligjet dhe standardet kombëtare për refugjatët që mbrojnë azilkërkuesit dhe refugjatët (II), si edhe masat shtetërore për refugjatët: rolet dhe përgjegjësitë (III). Së dyti, punimi analizon aksesin e azilkërkuesve dhe refugjatëve në procedurën e përcaktimit të statusit të azilit dhe kategoritë e të shpëtuarve. Së fundi, studimi krahason përpjekjet e vendeve të Ballkanit Perëndimor për të adresuar sfidat e aplikimit për azil dhe politikën e migracionit të BE-së.

Fjalët kyçe: *Ballkani Perëndimor, ligji i BE-së për refugjatët, strukturat institucionale, procedurat e azilit, mekanizmat e kthimit, flukset e migracionit*

2

KUADRI POLITIK: MENAXHIMI I KRIZËS SË REFUGJATËVE

Në kuadër të krizës së refugjatëve, vendet e Ballkanit Perëndimor (BB) kanë qenë kryesisht vende tranzit për refugjatët dhe emigrantët që hyjnë në Bashkimin Evropian. Vendet e Ballkanit Perëndimor janë konsideruar si “të dobëta” dhe “të varfra” në ofrimin e një mbrojtjeje efikase ndaj disa problemeve në mënyrën e funksionimit të sistemeve të azilit.¹ BE-ja i ka trajtuar financiarisht vendet e Ballkanit Perëndimor për të ndihmuar në përmirësimin e kapaciteteve të tyre pritëse, në hartimin e ligjeve të reja dhe të përmirësuara për azilin dhe zhvillimin e sistemeve të mbikëqyrjes kufitare dhe bashkëpunimin më të ngushtë me Frontex dhe Europol.² Vetëm përmes mekanizmit IPA, vendeve të Ballkanit u janë dhënë 216 milionë euro në fushën e migracionit në periudhën 2007-2019.³

Përveç ndihmës financiare, Komisioni Evropian gjithmonë ka inkurajuar reagime kolektive koherente dhe rajonale në kontekstin e krizës së migracionit (samitet që mblojnë liderët e Ballkanit Perëndimor dhe zyrtarët e BE-së u zhvilluan në vitin 2016 në Paris dhe në Vjenë).⁴ Pavarësisht këtyre përpjekjeve në këtë fushë nga BE-ja, reagimet ndaj migracionit janë adresuar kryesisht në nivel kombëtar, në mungesë të një qasjeje rajonale. Ka nga ata që argumentojnë se këto përgjigje “mund të çojnë

në më shumë pabarazi në kapacitetet e shteteve”.⁵ Pa një përgjigje të koordinuar në nivel rajonal, qeveria dhe politikanët e vendeve të ndryshme kanë dorë të lirë për ta përdorur këtë çështje në interes të tyre.⁶

Disa autorë argumentojnë se konteksti i krizës së migracionit i ndihmoi liderët e rajonit të legjitimojnë veprimet e tyre në përputhje me diskursin e tyre të brendshëm politik kombëtar, duke argumentuar përmes një retorike pro-sigurisë që çon në “dehumanizimin” e migrantëve, duke i portretizuar ata si “kërcënim ndaj sigurisë kombëtare dhe kohezionit social”.⁷⁸ Për shembull, në Maqedoninë e Veriut, Šabić dhe Borić argumentojnë se: duke pasur parasysh trazirat politike të Maqedonisë që nuk shoqërohen me krizën e emigrantëve, kjo çështje nuk u regjistrua si prioritarë në axhendën e përditshme të politikanëve dhe, rrjedhimisht, as në atë të mediave. Në përgjithësi, përgjigja e qeverisë VMRO-DMPNE ndaj krizës së refugjatëve mund të karakterizohet si indiferente, në mos haptazi armiqësore.⁹ Në të njëjtën kohë, ajo u dha politikanëve individualë, veçanërisht në rastin e kryeministrit Gruevski, një mundësi për t’u prezantuar si “spiranca të stabilitetit dhe partnerë të besueshëm ndërkombëtarë”.¹⁰ Duke marrë parasysh që Maqedonia e

1 Komisioneri i Lartë i OKB-së për Refugjatët (UNHCR), *Serbia si vend azili. Vëzhgime mbi situatën e azilkërkuesve dhe përfituesve të mbrojtjes ndërkombëtare në Serbi*, gusht 2012, gjendet në: <https://www.refworld.org/docid/50471f7e2.html> [vizituar më 24 tetor 2021] para. 10; Komisioneri i Lartë i OKB-së për Refugjatët (UNHCR), *Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë si vend azili: Vëzhgime mbi situatën e azilkërkuesve dhe refugjatëve në Ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë*, gusht 2015, gjendet në: <https://www.refworld.org/docid/55c9c70e4.html> [vizituar më 24 tetor 2021], para. 3.

2 Trauner F., Neelsen S., 2017. *Ndikimi i krizës në dinamikën politike në Ballkanin Perëndimor*, Instituti Evropian i Mesdheut. Gjendet në: <https://www.iemed.org/publication/the-impact-of-the-migration-kriza-mbi-dinamikën-politike-në-ballkanin-perëndimor/>

3 Komisioni Evropian, 2019. “Raporti i progresit mbi zbatimin e agjendës evropiane për migracionin.” Gjendet në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0481&rid=1>

4 Trauner, F., Neelsen S., op.cit.,

5 Zitnanova K., 2014. *Mbrojtja e Refugjatëve dhe Migrimi Ndërkombëtar në Ballkanin Perëndimor*, UNHCR, f. 49.

6 Ibid.,

7 Abikova J., Piotrowicz W., 2021. Formësimi i Korridorit të Ballkanit: Zhvillimi dhe ndryshimet në rrugën e migracionit 2015-16, *Migration International*. 59:248–265 Gjendet në: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/imig.12828>

8 Mušić, S., Agović, A. 2017. *Sigurimi i krizës së emigrantëve në rrugën e Ballkanit Perëndimor*. Konferenca e 22-të Shkencore Ndërkombëtare për Pakicat Kombëtare, Migracionin dhe Sigurinë në Shoqëritë Demokratike.

9 Šabić, S. Borić, S. 2016. Në Portën e Evropës: *Një Raport mbi Refugjatët në Rrugën e Ballkanit Perëndimor*, FES, f. 7. Gjendet në: https://bib.irb.hr/datoteka/914398.At-the-Gate-of-Europe_WEB.pdf

10 Trauner F., Neelsen, S., 2017. *Ndikimi i krizës në dinamikën politike në Ballkanin Perëndimor*, Instituti Evropian i Mesdheut.

Veriut ishte pika hyrëse në rrugën ballkanike, atëherë për politikanët që debatonin politikisht nëse duhet ta ndalonin fluksin e migracionit apo të mbyllnin kufijtë, ishte një rast i mirë për t'u dalluar dhe për të marrë mbështetje nga publiku, si brenda dhe jashtë vendit.¹¹

Ndryshe nga situata në Maqedoninë e Veriut, autorët argumentojnë se “qeveria serbe ka ofruar retorikën më pozitive ndaj refugjatëve”.¹² Kjo retorikë ishte *ndër të tjera* për shkak të fillimit të procesit të negociatave dhe hapjes së kapitujve të BE-së në vitin 2015 (në të njëjtin vit që filloi kriza e refugjatëve) dhe kjo qasje konstruktive ishte shumë në përputhje me BE-në.¹³ Prandaj, diskursi politik në Serbi u ndërtua rreth dy narrativave kryesore:

- i. njëra ishte që qytetarët serbë ndjenin empati për refugjatët, duke kujtuar valët e refugjatëve gjatë luftërave të viteve '90.
- ii. Serbia e ka treguar veten si një shtet evropian i besueshëm dhe i përgjegjshëm – një shtet që do të përfundojë negociatat dhe do të bëhet shtet anëtar i BE-së.¹⁴

Edhe pse vendet e tjera të Ballkanit nuk u prekën nga flukset migratore aq sa Maqedonia e Veriut dhe Serbia, në Shqipëri kufiri greko-shqiptar mbetet i hapur në këtë drejtim, kurse në Bosnjë-Hercegovinë është raportuar një rritje e numrit të refugjatëve në përpjekje për të kaluar kufirin dhe për të hyrë në Kroaci.¹⁵

Qasja pro-sigurisë ndaj krizës së migracionit, shënon

menaxhimin e krizës së refugjatëve në Ballkanin Perëndimor të klasifikuar nën “tipin populist”.¹⁶ Siç thekson Krasteva, sigurimi i migracionit përhapet “nga aktorët politikë të qytetarët”, klasifikuar si drejtimi vertikal dhe “nga grupet e vogla apo komunitete lokale tek individit ose shoqëria në përgjithësi” i përcaktuar si drejtimi horizontal.¹⁷ Në këtë drejtim, “flukset e refugjatëve kthehen në “krizë” kur “ndërmjetësimi dhe politizimi” i tyre në diskursin publik dhe politik i kthen ato në krizë.¹⁸

Si rezultat, “qëndrimi politik i shteteve në këtë rrugëtim migrator” është “që zyrtarë të ndryshëm shtetërorë i janë referuar agjencisë së migrantëve kur kjo përkonte me qëndrimin e tyre politik”.¹⁹ Vendet e Ballkanit Perëndimor e lehtësuan tranzitin e refugjatëve, duke pretenduar se “nuk kishin mundësitë e nevojshme për të akomoduar një numër kaq të madh azilkërkuësish” dhe duke miratuar, ndër të tjera, edhe legjislacion të ri kombëtar për këtë qëllim.²⁰

Për më tepër, vendet tranzit të Ballkanit Perëndimor, si Serbia dhe Maqedonia e Veriut, mbajtën qëndrimin e “mbylljes së syve” për refugjatët që kalonin kufijtë.²¹ Në dritën e kësaj qasjeje, të dyja këto vende kanë dhënë leje udhëtimi 72-orëshe nëse refugjatët shprehnin synimin e tyre për të kërkuar azil. Kjo masë është marrë duke pasur parasysh se pjesa më e madhe e refugjatëve dhe emigrantëve kanë kaluar territoret e këtyre vendeve pa synuar të kërkojnë azil nga autoritetet e tyre.

11 Šabić, S.Š., Borić, S. op.cit., ; Bieber, F., *Gruevski nuk meriton më shanse*, Balkan Insight. Qershor, 2015. Gjetet në: <https://balkaninsight.com/2015/06/23/gruevski-does-not-deserve-any-more-chances/>

12 Šabić, S.Š. & Borić, S. 2016. *Në portën e Evropës: Raport për refugjatët në rrugën e Ballkanit Perëndimor*, FES, f. 10. Gjetet në: https://bib.irb.hr/datoteka/914398.At-the-Gate-of-Europe_WEB.pdf

13 Ibid.,

14 Šabić, S. Š. *Ndikimi i krizës së refugjatëve në Ballkan: Një zhvendosje drejt sigurisë*. Buletini i Sigurisë Rajonale, 12(1): 57. Gjetet në: https://www.researchgate.net/publication/320882258_The_Impact_of_the_Refugee_Crisis_in_the_Balkans_A_Drift_Towards_Security

15 Gjetet në: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI\(2016\)573949_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI(2016)573949_EN.pdf)

16 Krasteva A., 2021. Krizat e migrimit në Ballkan dhe më tej, *Evropa Juglindore*. 45, f. 185. Gjetet në: [file:///C:/Users/brunilda.brati/Downloads/\[18763332%20-%20Southeastern%20Europe\]%20Balkan%20Migration%20Crises%20and%20Beyond.pdf](file:///C:/Users/brunilda.brati/Downloads/[18763332%20-%20Southeastern%20Europe]%20Balkan%20Migration%20Crises%20and%20Beyond.pdf)

17 Ibid., f. 186.

18 Ibid., f. 185.

19 Sardeli, J., 2017. op.cit., f. 3.

20 Ibid.,

21 Abikova J., Piotrowicz W., 2021. *Formësimi i Korridorit të Ballkanit: Zhvillimet dhe Ndryshimet në Rrugën e Migracionit 2015-16*, IOM UN - Migracioni, 2021 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/imig.12828>

3

KUADRI LIGJOR KOMBËTAR PËR AZILKËRKUESIT DHE PËR MBROJTJEN E REFUGJATËVE

Gjatë trajtimit të pritjes së refugjatëve në Ballkanin Perëndimor, kërkohet një grup standardesh solide të përcaktuara në sasi, mes të cilave, përkufizimet e “refugjatëve”, azilkërkuesve dhe “migrantëve”, të cilët kanë nevojë për një sqarim në literaturë. Këto përkufizime u referohen kornizave shumë të dallueshme semantike dhe ligjore, pavarësisht kombinimeve që vazhdojnë të përdoren shumë shpesh nga publiku. Kështu, përpara se të kalojmë në thelbin e analizës së mbrojtjes së refugjatëve në Ballkanin Perëndimor, është e nevojshme të përcaktohen fillimisht përkufizimet si refugjat, azilkërkues dhe migrant, që janë vendimtare për qëllimin e këtij studimi. Për më tepër, nga një këndvështrim politik, dallimi i qartë midis këtyre përkufizimeve është shumë i rëndësishëm sepse ndikon në përgjigjet dhe politikat që qeveritë ndërmarrin sa i përket mbrojtjes ligjore të këtyre kategorive.

Nëse i referohemi Fjalorit mbi Migracionin të Organizatës Ndërkombëtare për Migracionin (IOM), termi *azilkërkues* përkufizohet si më poshtë: *Një person që kërkon siguri nga persekutimi ose dëmtimi serioz në një vend të ndryshëm nga vendi i tij/saj dhe që pret një vendim për aplikimin për statusin e refugjatit sipas instrumenteve përkatëse ndërkombëtare dhe kombëtare. Në rast të një vendimi negativ, personi duhet të largohet nga vendi dhe mund të dëbohet, siç mund të dëbohet edhe çdo shtetas që nuk ka kombësinë e vendit përkatës në një situatë të parregullt ose të paligjshme, përveç rasteve kur leja e qëndrimit jepet për arsye humanitare ose për arsye të tjera të ngjashme.*²²

Pika thelbësore që e dallon këtë përkufizim nga ai i refugjatit është *“pritja e një vendimi”* duke theksuar se ky është status prioritar ndaj atij të *“refugjatit”* kur merret vendimi. I njëjti përkufizim është bërë edhe nga UNHCR-ja, pasi thuhet se *“azilkërkues është një person, kërkesa e të*

cilit për vendstrehim nuk është përpunuar ende”.²³ Qeveritë e përdorin këtë ndryshim në përkufizim gjatë zbatimit të politikave të azilit, prandaj është një pikë thelbësore që duhet marrë parasysh jo vetëm nga pikëpamja procedurale, por edhe si një pikë politike e rëndësishme në proceset kyçe zgjedhore. Si rezultat, përgjigjet procedurale ndaj azilkërkuesve dhe, rrjedhimisht, të drejtat e tyre mund të ndryshojnë nga një vend i rajonit në tjetrin.

Refugjatët “përcaktohen dhe mbrohen nga e drejta ndërkombëtare dhe nuk duhet të dëbohen apo të kthehen në situata ku u vihet në rrezik jeta dhe liria”.²⁴ I njëjti përkufizim jepet edhe nga Konventa e Refugjatëve e vitit 1951 ose Konventa e Gjenevës e 28 korrikut 1951, ndryshuar me Protokollin e saj të vitit 1967²⁵.

Nga ana tjetër, përkufizimi i *“migrantit”* është i diskutueshëm dhe i ndryshëm dhe mund të ketë një kuptim më të gjerë ose më të ngushtë. Megjithatë, ajo çka mund të konsiderohet si një qasje e përbashkët nga institucionet ndërkombëtare dhe dokumentet përkatëse ligjore është përpjekja për ta përkufizuar “migrimin” si një proces vullnetar, siç është rasti i dikujt që kalon kufirin në kërkim të mundësive më të mira ekonomike që dallon me rastet e refugjatëve ose azilkërkuesve, të cilët nuk mund të kthehen në shtëpi të sigurt dhe, sipas rastit, mund edhe të kenë nevojë për mbrojtje specifike sipas së drejtës ndërkombëtare.²⁶ Në këtë kuptim, migrant është një person që *zgjedh* të largohet nga vendi i vet

23 Gjetet në: <https://www.unhcr.org/asylum-seekers.html>

24 Gjetet në: <https://www.unhcr.org/refugees.html>

25 UNHCR, Konventa dhe Protokollin në lidhje me Statusin e Refugjatëve. Gjetet në: <https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b-66c2aa10.pdf>

26 Komisioneri i Lartë i OKB-së për Refugjatët (UNHCR), *“Refugjatët” dhe “Migrantët” - Pyetjet e bëra më shpesh (FAQ)*, f. 2, 31 gusht 2018. Gendet në: <https://www.refworld.org/docid/56e81c0d4.html> [vizituar më 17 tetor 2021].

22 Fjalorth mbi migracionin IOM. Gjetet në: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml25_1.pdf, f.12

për shumë arsye, por jo veçanërisht për shkak të një kërcënimi të drejtpërdrejtë përndjekjeje ose vdekjeje. Nëse ata vendosin të kthehen në vendet e tyre të origjinës, nuk kërcënohen dhe ende mund të marrin mbrojtje nga qeveria e vet, ndryshe nga refugjatët ose azilkërkuesit që kanë frikë nga vdekja.²⁷

Vendet e Ballkanit Perëndimor (BB) kanë miratuar ligje kombëtare për azilin dhe kanë krijuar sisteme kombëtare azili.²⁸ Ato janë Shtete Palë të Konventës së 1951-shit në lidhje me Statusin e Refugjatëve dhe Protokollit të saj të 1967-ës.²⁹ Në përgjithësi, kornizat e tyre ligjore janë duke ndjekur standardet ndërkombëtare dhe të BE-së ku janë bërë rishikime dhe amendime të ligjeve ekzistuese ndër vite, gjë që tregon një përkushtim të rajonit për të adresuar emergjencat humanitare duke plotësuar mangësitë ligjore. Megjithatë, ka boshllëqe në strukturat dhe kapacitetet institucionale për të gjitha vendet e rajonit, si dhe zbatim joefikas dhe jokonsistent të legjislacionit.³⁰

Dispozitat ligjore që rregullojnë mbrojtjen ndërkombëtare të refugjatëve në rajon kanë disa elemente thelbësore të përbashkëta si: e drejta për azil; mbrojtja e kthimit ose e dëbimit (parimi i moskthimit); mbrojtja plotësuese; mbrojtja e përkohshme; të drejtat e kërkuesit dhe personit të cilit i është dhënë statusi i refugjatit ose mbrojtje shtesë. Megjithatë, ka dallime midis autoriteteve shtetërore të ngarkuara për marrjen e kërkesës dhe trajtimin e azilkërkuesve; dallime në procedurat e aplikimit dhe afatet kohore; procedura të posaçme. Këto dallime shpjegohen në seksionin më poshtë duke përshkruar kuadrin ligjor dhe situatën aktuale për secilin vend.

Maqedonia e Veriut: Maqedonia e Veriut ka demonstruar përkushtim të vazhdueshëm për të rishikuar kornizën e saj ligjore për përcaktimin e statusit të refugjatit që plotëson standardet ndërkombëtare dhe *acquis* të BE-së. Mbrojtja ndërkombëtare (e drejta për azil) parashikohet në Kushtetutën e Maqedonisë,³¹ dhe rregullohet më tej në Ligjin “Për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme” nga viti 2003, i ndryshuar në vitin 2016 dhe i zëvendësuar së

fundmi me “Ligjin për mbrojtjen ndërkombëtare dhe të përkohshme” në vitin 2018.³²

Një nga rishikimet kryesore të parlamentit maqedonas për t’iu përgjigjur çështjes së azilkërkuesve ishte ndryshimi i ligjit “Për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme” në qershor 2015, sipas të cilit, procedura e re në fuqi u lejoi refugjatëve dhe migrantëve të aplikojnë për një dokument udhëtimi që u jep leje të qëndrojnë në territorin maqedonas për 72 orë, ndërkohë që mund të aplikojnë ligjërisht për azil.³³ Ky ndryshim konsiderohet si një hap pozitiv pasi garanton “ofrimin e mbrojtjes ligjore dhe ndihmës humanitare për refugjatët dhe migrantët”.³⁴

Ligji rregullon procedurën e aplikimit dhe paraqitjen e tij “në polici në pikën e kalimit kufitar, në stacionin më të afërt të policisë, në Qendrën e Pritjes së të Huajve ose në Sektorin e Azilit.”³⁵ Ai parashikon autoritetet përgjegjëse për zbatimin e procedurës së azilit, veçanërisht Ministrinë e Brendshme dhe Ministrinë e Punës dhe Politikave Sociale.³⁶ Ai parashikon në të njëjtën kohë edhe të drejtat e aplikantëve³⁷ deri në vendimin përfundimtar në procedurën për njohjen e të drejtës së azilit, si dhe në kohën e dhënies së mbrojtjes së përkohshme ose mbrojtjes plotësuese.

Pavarësisht këtij procesi, ende ekzistojnë mangësi në zbatimin e tij. Sa u përket qendrave të pritjes, edhe pse me burime të kufizuara, qendrat kryesore të pritjes në Maqedoninë e Veriut, ku transferohen dhe intervistohen menjëherë azilkërkuesit, janë qendrat e pritjes në Shkup, Vizbegovë dhe Gazi Baba.³⁸

27 UNHCR “Refugjat” apo “migrant” - Cili është termi i duhur? 2016. Gjetet në: <https://www.unhcr.org/55df0e556.html>.

28 Ligji për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme në Maqedoninë e Veriut (2018); Ligji për Azilin në Shqipëri (2021); Ligji për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme në Serbi (2018); Ligji për Azilin në Bosnje-Hercegovinë (2008) i ndryshuar në 2016-ën; Ligji për azilin në Kosovë (2018) dhe Ligji për azilin në Malin e Zi (2018).

29 Zitnanova, K., 2014. *Mbrojtja e Refugjatëve dhe Migrimi Ndërkombëtar në Ballkanin Perëndimor*, UNHCR. Gjetet në: <https://www.unhcr.org/5375c9ab9.pdf>

30 Zitnanova K., *op.cit.*; Bazerkoska B. J., 2018. Sistemi i zhvendosjes së refugjatëve në BE dhe implikimet e tij në vendet në rrugën e Ballkanit Perëndimor: pasojat e kushteve të gabuara të pritjes në BE, *La Revue des droits de l'homme*, 13 [Online], f. 6. Gjetet në: <http://journals.openedition.org/revdh/3392>

31 Kushtetuta e Republikës së Maqedonisë, Gazeta Zyrtare. Nr. 52/1991.

32 Ligji për Azilin dhe Mbrojtjen e Përkohshme (nga 2003, i ndryshuar në 2016, dhe i zëvendësuar nga Ligji për Mbrojtjen Ndërkombëtare dhe të Përkohshme të 2018-ës) në Maqedoninë e Veriut, 11 prill 2016. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/53072d144.html>

33 Sardeli, J., 2017. *Nga Mbrojtja e Përkohshme te Migrimi Transit: Përgjigjet ndaj Krizave të Refugjatëve përgjatë Rrugës së Ballkanit Perëndimor* EUI Dokument Pune RSCAS, f. 12-13 / Šalamonn NK, 2016. Sistemet e azilit në vendet e Ballkanit Perëndimor: Çështjet aktuale, *Migrimi Ndërkombëtar*, 54(6): 6; Ligji për azilin. Nenet 62-66.

34 Kilbarda, P., 2017. *Detyrimet e vendeve tranzit sipas ligjit të refugjatëve: Një rast studimi i Ballkanit Perëndimor, Përmbledhje Ndërkombëtare e Kryqit të Kuq*, 99(1): 211–239. Gjetet në: https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irrc_99_13.pdf

35 Neni nr. 26 i Ligjit për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 49/2003, 66/2007, 142/2008, 146/2009, 166/2012, 101/2015, 152,652 dhe 71/2016).

36 Bazerkoska BJ, 2018. *op.cit.*, f. 6.

37 Neni nr. 61 i Ligjit për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 49/2003, 66/2007, 142/2008, 146/2009, 166/2012, 101/2015, 152/25 2016 dhe 71/2016).

38 Oruc N., Sand R., Santic D., *Rruga e Migracionit në Ballkanin Perëndimor (2015-2019) Raport analitik*, Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD), Mars 2020, f. 7. Gjetet në: <https://www.pragueprocess.eu/en/migration-observatory/publications/document?id=289>

Shqipëria: ashtu si dhe vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor, Shqipëria ka qenë vend tranzit për emigrantët dhe refugjatët dhe jo destinacion. Megjithatë, autoritetet shqiptare kanë bërë përpjekje në përgjigje të flukseve të tilla migratore për të ofruar të gjitha shërbimet e nevojshme dhe për një reagim efikas ndaj azilkërkuesve dhe për mbrojtjen e refugjatëve. Për shkak të rritjes së fluksit të refugjatëve vitet e fundit, Shqipëria ka bërë përpjekje për dyfishimin e kapaciteteve pritëse në Qendrën Kombëtare të Pritjes dhe për shtimin e ambienteve të pritjes në kufi.³⁹

Ligji Nr. 10/2021 për Azilin,⁴⁰ në Republikën e Shqipërisë përshkruan procedurat për individët që mbërrijnë në Shqipëri dhe që kërkojnë azil. Në këtë drejtim, e drejta për azil sipas nenit 5 të ligjit parashikon institucionet dhe procedurat e nevojshme për trajtimin e kërkesave për azil.

Megjithatë, krahas përpjekjeve të bëra dhe mbështetjes së marrë nga organet përkatëse ndërkombëtare për të dhënë një përgjigje efektive në garantimin e të drejtave të azilkërkuesve dhe refugjatëve për procedurat e azilit, Shqipëria ende përballlet me sfida në zbatimin e ligjit dhe rregulloreve përkatëse për këtë çështje. Një situatë sfiduese për autoritetet kombëtare kufitare mbetet “identifikimi dhe regjistrimi i duhur i të miturve të pashoqëruar”⁴¹ në procedurat paraprake të përzgjedhjes (*pre-screening*) në vend.⁴² Në këtë aspekt, edhe pse neni 35 i Ligjit për Azilin parashikon që një azilkërkues i mitur i pashoqëruar të merret në pyetje në prani të një psikologu, punonjësi social ose dikujt që e njeh fëmijën, kjo kërkesë ka hasur në mungesë koordinimi mes institucioneve përkatëse⁴³.

Procedura e azilit përfshin kërkesat e regjistruara nga Policia e Kufirit dhe Migracionit⁴⁴ duke plotësuar formularët e para-përzgjedhjes dhe raportimit në Drejtorinë e Azilit dhe Shtetësisë për të vijuar me procedurat e përcaktimit të statusit. Përveç kësaj, refugjatët kanë të drejtën për t’u informuar dhe për të marrë ndihmë ligjore dhe interpretuese gjatë procedurave të regjistrimit dhe aplikimit për azil.⁴⁵

39 Xhaho A., Tandilli A., 2019. *Azilkërkuesit e cenueshëm dhe migrantët e parregullt në Shqipëri: Tendencat, Sfidat dhe Zgjidhjet e Politikave*, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim, f. 7

40 Ligji Nr. 10/2021 për Azilin, në Republikën e Shqipërisë. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/60533c8c4.html> Ky ligj tejkaloi dhe zëvendësoi Ligjin për Azilin në Republikën e Shqipërisë, Nr. 121/2014

41 Xhaho A., Tandilli A., 2019. *Azilkërkuesit e cenueshëm dhe migrantët e parregullt në Shqipëri: Tendencat, Sfidat dhe Zgjidhjet e Politikave*, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim, f. 8.

42 Udhëzimi 293/2015 “Për procedurat e trajtimit të shtetasve të huaj me qëndrim të parregullt në territorin e Republikës së Shqipërisë”.

43 Xhaho A., Tandilli A., 2019. *Azilkërkuesit e cenueshëm dhe migrantët e parregullt në Shqipëri: Tendencat, Sfidat dhe Zgjidhjet e Politikave*, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim, f. 9.

44 Neni 26 i Ligjit për Azilin në Shqipëri.

45 Nenet 22-23 të Ligjit për Azilin në Shqipëri.

Serbi: Legjislati i migracionit është i harmonizuar me *acquis* të BE-së duke qenë se Serbia është përpara në procesin e integritimit në BE në krahasim me vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor. Më i rëndësishmi është Ligji i ri i 2018-ës për Azilin dhe Mbrojtjen e Përkohshme.⁴⁶ Ky ligj garanton të drejtën e azilit, si plotësuese e të drejtës që garantohet nga Kushtetuta e Serbisë.

Ashtu si në Maqedoninë e Veriut, edhe Serbia ka miratuar një amendament në vitin 2015, për një periudhë të përkohshme 72-orëshe në të cilën azilkërkuesit e mundshëm mund të hyjnë në vend dhe të shprehin qëllimin për të kërkuar azil. Kjo konsiderohet si masë urgjente afatshkurtër për të garantuar ofrimin e mbrojtjes ligjore, si dhe të ndihmës humanitare për refugjatët dhe migrantët.⁴⁷ Autoritetet shtetërore përgjegjëse gjatë procesit janë të ndryshme, duke përfshirë Ministrinë e Brendshme, Komisionin e Azilit dhe Ministrinë e Punës, Punësimin, Veteranëve dhe Politikave Sociale.⁴⁸

Kur bëhet fjalë për procedurën e aplikimit, refugjatët mund të aplikojnë për azil, duke filluar nga kontakti i parë me policinë kufitare. “Ligji për azilin dhe mbrojtjen e përkohshme” i vitit 2018, jep mundësinë që e gjithë procedura e azilit të kryhet në një vendkalim kufitar ose në zonën e tranzitit të aeroporteve dhe porteve të brendshme, në përputhje me parimet kryesore të parashikuara me ligj. Prandaj, azilkërkuesit më pas akomodohen në “Strehëzën për të Huajt” sipas vendimit të Zyrës së Azilit.⁴⁹ Përveç kësaj, vendi ka pesë qendra pritjeje, ndërsa refugjatët përgjatë kufijve mund të marrin ndihmë dhe shërbime në disa pika ndihme.⁵⁰ Ligji përshkruan të drejtat dhe detyrat e personave, të cilëve u jepet mbrojtje plotësuese ose statusi i refugjatit. Së fundi, ai parashikon një plan individual integrimi për refugjatët nga Komisioni për Refugjatët dhe Migracionin.⁵¹

Mali i Zi: Si vendet e tjera fqinje, Mali i Zi e ka përafëruar ligjin për refugjatët me *Acquis Communautaire* dhe me standardet ndërkombëtare, duke miratuar kështu ligjin e ri për “Mbrojtje Ndërkombëtare dhe të Përkohshme”, i

46 Ligji i ri për Azilin dhe Mbrojtjen e Përkohshme i vitit 2018, Serbi. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/6050d9c24.html>

47 Sardeli, J., 2017. *Nga Mbrojtja e Përkohshme te Migrimi Tranzit: Përgjigjet ndaj Krizave të Refugjatëve përgjatë Rrugës së Ballkanit Perëndimor* EUI Dokument pune RSCAS, f. 13 / Ligji për Azilin (Nenet 36-38).

48 Ballkani Perëndimor – Vija e parë e krizës së migrantëve, EPRS, 2016, f. 5. Gjetet në: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI\(2016\)573949_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI(2016)573949_EN.pdf)

49 Gjetet në: <https://help.unhcr.org/serbia/applying-for-asylum-in-serbia/>

50 EPRS, 2016. *op.cit.*, f. 5.

51 Gjetet në: <https://help.unhcr.org/serbia/refugees-integration-rights-and-obligations/>

cili ka hyrë në fuqi në 2018-ën.⁵²

Së pari, ndryshimet e rëndësishme përfshijnë “qëllimin për të kërkuar azil që do të thotë se ligji parashikon që “qëllimi për të aplikuar për mbrojtje ndërkombëtare nga shtetas të vendeve të treta ose persona pa shtetësi mund të bëhet gjatë kontrolleve në pikën e kalimit kufitar.”⁵³ Pas dorëzimit të deklarimit të qëllimit, të huajt që kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare kanë pesëmbëdhjetë ditë kohë për të paraqitur kërkesën për mbrojtje ndërkombëtare në Ministri.⁵⁴

Një tjetër dispozitë relevante e këtij ligji është kalimi i sistemit të pritjes nga Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale në Ministrinë e Brendshme.⁵⁵ Ligji parashikon gjithashtu edhe sigurimin e një Qendre Tranzit në kufirin me Shqipërinë, si dhe garantimin e planeve individuale të integritetit për personat që marrin mbrojtje ndërkombëtare.⁵⁶

Bosnje-Hercegovina (BiH): Ligji i Bosnje-Hercegovinës i vitit 2016 për azilin⁵⁷ ofron të gjitha specifikat dhe çështjet që lidhen me azilin në vend si: autoritetet përgjegjëse për zbatimin e tij, parimet, kushtet dhe procedurën për dhënien e statusit të “refugjatit”, statusin e “mbrojtjes plotësuese”, të drejtat dhe detyrimet e azilkërkuesve, refugjatëve dhe të huajve nën mbrojtje shtesë dhe parime të tjera relevante kur bëhet fjalë për mbrojtjen ndërkombëtare.

Përveç kësaj, ligji rregullon të drejtën për mbrojtje shtesë për personat që nuk plotësojnë kërkesat për të marrë statusin e refugjatit, por për të cilët ka arsye për të besuar se, nëse kthehen në vendin e tyre të origjinës, ata do të ekspozohen ndaj “shkeljeve të rënda të të drejtave dhe lirisë të tyre themelore”.⁵⁸ Gjithashtu, ligji përcakton specifikat për mbrojtjen e përkohshme në rastet kur ka fluks migrimi në kufi.

Kur bëhet fjalë për aplikimin e procedurave të azilit, autoritetet përgjegjëse për marrjen e kërkesave janë policia kufitare e Bosnje-Hercegovinës ose njësitë organizative të Shërbimit siç përkufizohen në nenin 31.⁵⁹ Një specifikë në këtë drejtim është se Bosnje-Hercegovina është i vetmi vend që praktikon ndalimin e azilkërkuesve për ata që nuk kanë një dokument të vlefshëm në momentin e mbërritjes,⁶⁰ kurse për ata që shprehin synimin për të kërkuar azil gjatë kohës që ndodhen në territorin e saj, dëbohen pavarësisht statusit që kanë.⁶¹

Kosovë: Ligji për Azilin i Kosovës rregullon kushtet dhe procedurat për dhënien e statusit të refugjatit dhe mbrojtjet e tjera të sistemit të përcaktuara në ligj, si dhe të drejtat dhe detyrimet e aplikantëve, atyre me statusin e refugjatit dhe personave të cilëve u jepet mbrojtje plotësuese ose e përkohshme.⁶²

Sa i përket procedurës së aplikimit, Departamenti për Shtetësinë, Azilin dhe Migrimin në MPB (DSHAM) është autoriteti përgjegjës për “vendimmarrjen në shkallë të parë për kërkesat për mbrojtje ndërkombëtare”.⁶³ Sipas ligjit, aplikimi i shtetasve të huaj mund të bëhet në momentin e hyrjes në vend, kur kalojnë kufijtë, në komisariat ose në DSHAM.⁶⁴ Pas shprehjes së synimit për të aplikuar për mbrojtje ndërkombëtare, aplikanti duhet “të regjistrohet në organin kompetent dhe është i detyruar të paraqitet para organit kompetent brenda shtatëdhjetë e dy (72) orësh”.⁶⁵

Specifike për Kosovën është se pas vendimit të marrë nga DSHAM, azilkërkuesit transferohen në Qendrën për Azilkërkuesit, e cila funksionon në kuadër të DSHAM-së dhe prej aty informohen për të drejtat dhe detyrat e tyre dhe për “procedurën për përcaktimin e statusit të mbrojtjes ndërkombëtare”.⁶⁶ Ashtu si në rastin e Malit të Zi, ligji parashikon edhe mundësinë e kryerjes së procedurave të përsheptuara nga DSHAM, siç tregohet në nenin 60 të ligjit.

52 Ligji për Mbrojtjen Ndërkombëtare dhe të Përkohshme të të Huajve, “Ligji për Azilin” (i ndryshuar në 2018-ën) në Malin e Zi. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/48650f132.html>

53 Neni 34.

54 Neni 35.

55 Neni 8.

56 Ligji për Azilin (Neni 8). Gjetet në: <https://www.unhcr.org/see/wp-content/uploads/sites/57/2019/03/UNHCR-Montenegro-2018-Factsheet.pdf>

57 *Bosnje-Hercegovina: Ligji për azilin*, 11/2016, 19 shkurt 2016. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/58b575084.html>

58 Neni 22 i Ligji për Azilin i vitit 2016 i Bosnje-Hercegovinës.

59 *Idem.*, Neni 31.

60 *Idem.*, Neni 33.

61 Zitanova, K., *op.cit.*, f. 30.

62 Kosovë: Ligji për Azilin i Republikës së Kosovës Nr. 06/L-026 [Serbi], 15 maj 2018, gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/5b-f2ac0b4.html> [vizituar më 24 tetor 2021]

63 *Idem.*, Neni 49.

64 *Idem.*, Neni 52/1.

65 *Idem.*, Neni 52/2.

66 Neni 54 i Ligjit të Kosovës për Azilin Nr. 06/L-026 [Serbi], 15 maj 2018. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/5bf2ac0b4.html> [vizituar më 24 tetor 2021].

4

ASPEKTE METODOLOGJIKE

Në hyrje të këtij seksioni, trajtojmë disa aspekte metodologjike në lidhje me përdorimin e të dhënave statistikore mbi të cilat mbështetet ky studim. Kemi hasur disa vështirësi në integrimin e të dhënave numerike: shifra të ndryshme në varësi të burimeve. Jemi të vetëdijshëm se çështja e migracionit përbën një dimension të madh politik për vendet që përballen me të, duke shkaktuar shpesh manipulime të qëllimshme për ta minimizuar këtë çështje, duke raportuar shifra të ulëta, shumë larg realitetit. Përveç kësaj, azilkërkuesit që janë të pranishëm në një territor jo për t'u vendosur aty, por për qëllime tranziti, mund edhe të mos përfshihen në statistikat e përgjithshme, duke e ditur se kufiri i jashtëm i BE-së pranë Ballkanit Perëndimor është kryesisht i mbyllur për ta.

Prandaj, ne kemi zgjedhur të mbledhim të dhënat e nxjerra nga organizatat ndërkombëtare. Ky studim bazohet në statistikat e mbledhura nga Banka Botërore, e cila i nënkontraktonte të dhënat përmes Agjencisë së Kombeve të Bashkuara për Refugjatët – Komisioneri i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR) dhe Organizata Ndërkombëtare për Migracionin (IOM). Gjithashtu, në varësi të elementeve të kërkuara, nuk kemi mundur të marrim të dhëna për të njëjtin afat, kështu që në disa raste, kufijtë kronologjikë të shifrave janë më të ngushtë.

Një pikë fillestare e vëzhgimit të mbledhjes së të dhënave është numri i ulët i refugjatëve dhe azilkërkuesve, ku Serbia

bën përjashtim. Në fakt, që nga kriza e refugjatëve e vitit 2015, vendet e Ballkanit Perëndimor u gjendën në vijën e parë të përthithjes së flukseve dhe të pozicionuar në të famshmen “rrugë të Ballkanit”, një nga shtigjet kryesore të migrimit drejt Evropës. Numri i ulët i refugjatëve mund të shpjegohet vetëm kur shihet në perspektivë me numrin e migrantëve të regjistruar në territorin e secilit prej këtyre vendeve gjatë të njëjtit hark kohor.

Një tjetër sfidë tjetër që duhet të përkufizohet në këtë parashtrim, përpara se t'i hyjmë thelbit të analizës, është diferenca e kufijve kronologjikë nga viti 2014 në 2019-ën dhe të dhënat ekzistuese të fragmentuara.

Kjo pjesë fillon me një të dhënë statistikore për numrin e refugjatëve, azilkërkuesve dhe migrantëve në Ballkanin Perëndimor. Në të studiohet më tej çështja e mprehtë e kërkesave për azil dhe e flukseve të refugjatëve, pa lënë jashtë vlerësimet e flukseve të paligjshme për të cilat, Agjencia Evropiane e Rojës Kufitare dhe Bregdetare (Agjencia Frontex) na ofron një vlerësim përpara se të trajtojmë një pyetje themelore që mund të lidhet me një paradoks: Qytetarët e Ballkanit Perëndimor që kërkojnë statusin e refugjatit brenda Bashkimit Evropian.

Ka pasur një evolucion legjislativ të vendeve të Ballkanit Perëndimor për çështjen e pritjes së refugjatëve, motivuar nga synimi për t'u përafuar me standardet e BE-së në perspektivën e integritit të ardhshëm.

5

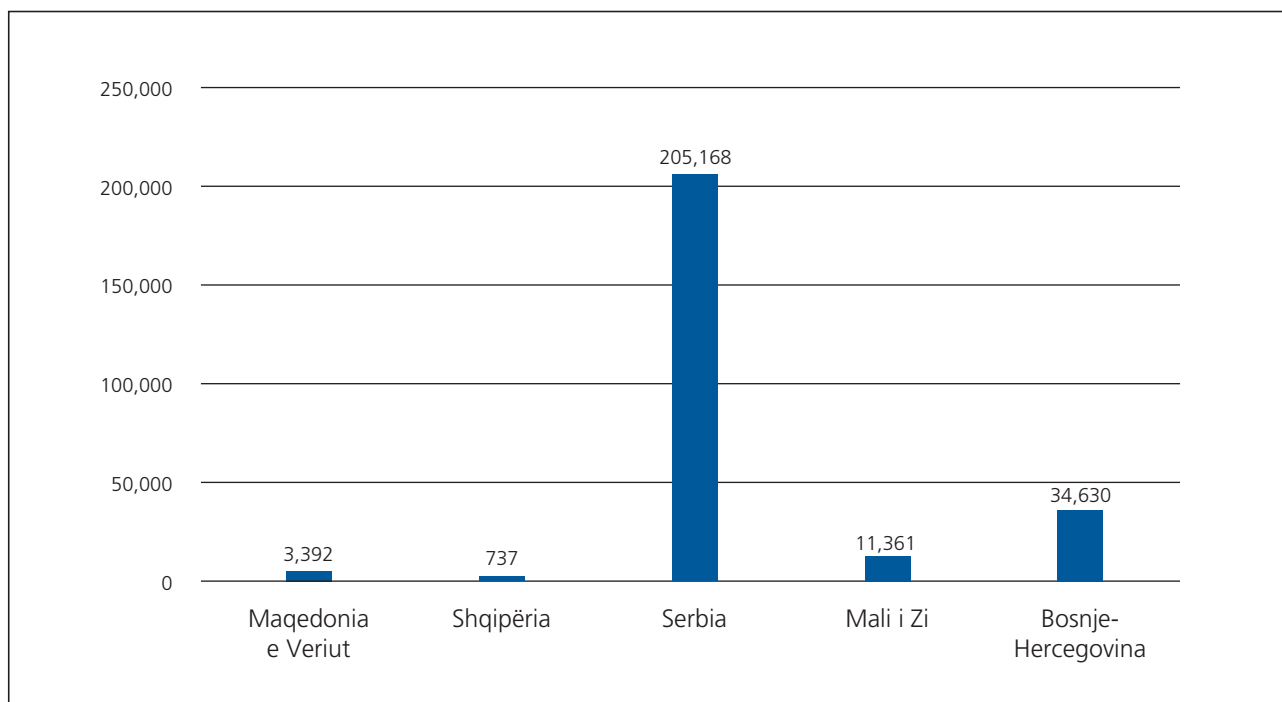
MASAT NË SHKALLË VENDI PËR AZILKËRKUESIT DHE REFUGJATËT: QASJA KUMULATIVE GLOBALE E REFUGJATËVE

Ne kemi zgjedhur të prezantojmë numrin e refugjatëve në Ballkanin Perëndimor, i cili ofron një pasqyrë të dinamikës së pritjes së fluksit të ri migrator aplikuar në rajon⁶⁷ nga viti 2014 deri në 2019-ën (korniza kronologjike në thelb të këtij studimi).

Prandaj, shifra e mëposhtme paraqet një numër kumulativ gjithëpërfshirës të refugjatëve në pesë nga gjashtë vendet e rajonit. Kjo është arsyeja pse zgjodhëm “akumulimin fiktiv” të kryer sipas një metodologjie të përbashkët për të pesta vendet.⁶⁸

Figura 1.

Numri kumulativ i refugjatëve në Ballkanin Perëndimor⁶⁹ (2014-2019).⁷⁰

Që nga marsi i vitit 2020, numri i refugjatëve apo azilkërkuesve ka rënë në mënyrë drastike për shkak të masave qeveritare për kufizimin e popullsisë ose të paktën, kufizimeve të rënda të udhëtimit të aplikuara në një pjesë të madhe të botës.

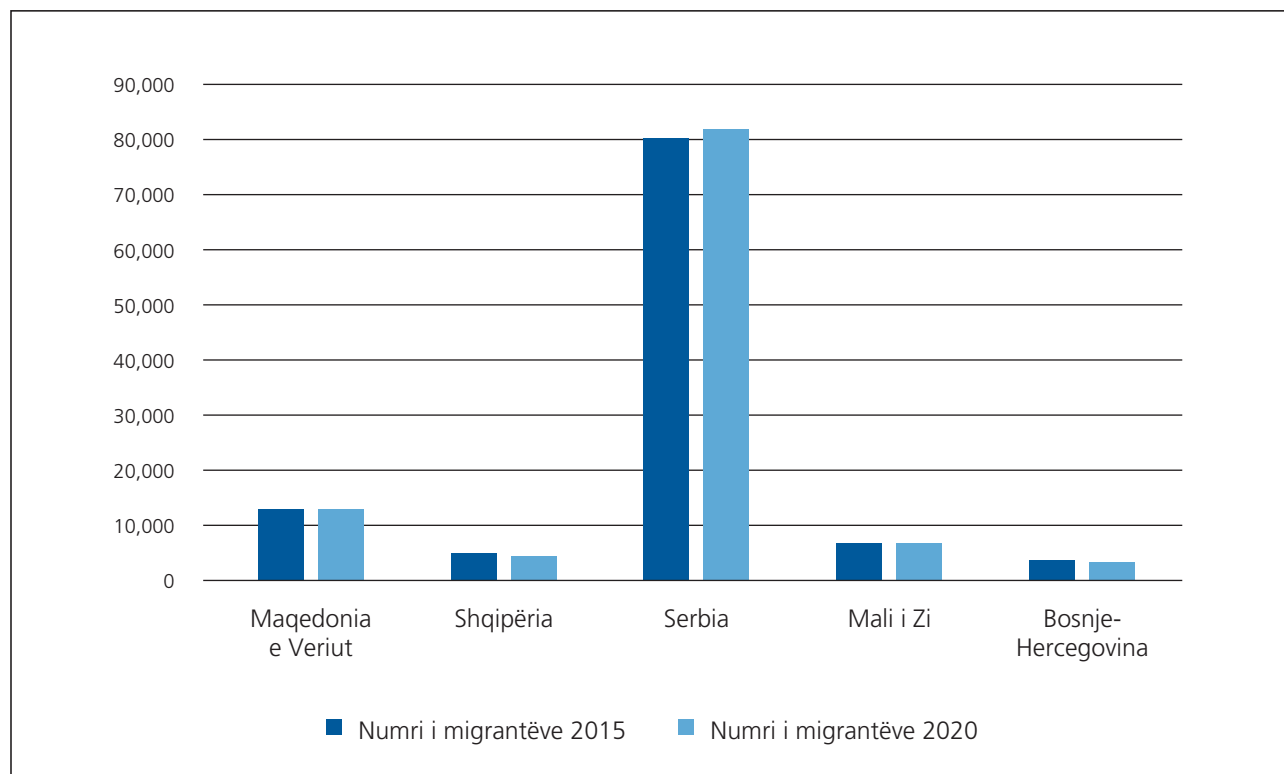
68 Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit nga Banka Botërore. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&view=chart>. Këto statistika janë marrë nga UNHCR-ja.

69 Kjo shifër ofron një përfaqësim proporcional të pritjes në vendet e Ballkanit Perëndimor nga viti 2014 deri në vitin 2019.

70 Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit nga Banka Botërore. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&view=chart>. Këto statistika janë nxjerrë nga UNHCR-ja.

67 Të dhënat për Kosovën mungojnë.

Figura 2:

Numri i migrantëve midis vendeve të Ballkanit Perëndimor në 2015-ën dhe në 2020-ën.⁷¹

Në këtë figurë, identifikojmë dy vende që dallohen për nga numri i refugjatëve të pranishëm në territoret e tyre: Serbia dhe, në masë më të vogël, Bosnje-Hercegovina. Siç tregohet, ekziston një pabarazi e dukshme midis Serbisë dhe shteteve të tjera të Ballkanit Perëndimor me një numër kumulativ të refugjatëve që arrin në 205,168 gjatë kësaj periudhe. Për më tepër, Bosnje-Hercegovina arrin në 34,600 refugjatë. Një numër i përfutur duke shtuar edhe të dhënat e Bankës Botërore për këtë hark kohor.

Së fundi, vërejmë Malin e Zi me 11,361 refugjatë, Maqedoninë e Veriut me 3,392 refugjatë dhe Shqipërinë me 737 refugjatë. Këto të dhëna na tregojnë një kontrast të fortë apo edhe një çekuilibër numerik që nuk mund të shpjegohet vetëm me këndvështrimin demografik.

Paralelisht me numrin e pasqyrës gjithëpërfshirëse të refugjatëve aktualë, është thelbësore të theksohet numri i migrantëve të pranishëm në rajon për të vlerësuar dukuritë ose ngjashmëritë që mund të shfaqen. Këto të dhëna janë nxjerrë nga Organizata Ndërkombëtare për Migracionin, të cilat, ndryshe nga të dhënat e Bankës Botërore, nuk jepen për çdo vit, por për intervale pesëvjeçare. Kështu, ne kemi zgjedhur dy shifra krahasuese të vendeve të Ballkanit Perëndimor. Njëra për vitin 2015 dhe e dyta për vitin 2020 për të ofruar një pasqyrë të zhvillimit të dinamikës së punës me volumet e migrantëve të pranishëm në këto vende.

Kjo shifër tregon numrin e migrantëve të pranishëm në pesë vende të Ballkanit Perëndimor në vitin 2015. Numri i emigrantëve të pranishëm në Serbi dominon në masë të madhe numrin e pranishëm në rajon. Vetëm Maqedonia e Veriut dallohet shumë pak me më shumë se 130,000 migrantë të pranishëm. Në tre vendet e tjera, në Shqipëri, në Malin e Zi dhe në Bosnje-Hercegovinë, shifrat janë shumë më poshtë se 100,000. Për kujtesë, viti 2015 korrespondon me "kulmin" e krizës së migracionit që goditi Evropën.

Me më shumë se 820,000 emigrantë të pranishëm në territorin e saj, Serbia ka në masë të madhe numrin më të lartë të emigrantëve në krahasim me vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor, e pasuar nga Maqedonia e Veriut me më shumë se 130,000 migrantë të pranishëm në territorin e saj, Mali i Zi me 71,700 migrantë, Shqipëria me 52,000 migrantë dhe Bosnje-Hercegovina, me 38,600 çka tregon një pabarazi të dukshme brenda rajonit. Kjo pabarazi nuk përputhet plotësisht me rendin e numrit të refugjatëve siç shihet në pjesën e parë të këtij studimi, ndërkohë që vërteton një trend: Serbia është përsëri shumë përpara fqinjëve të saj. Figura e mëposhtme tregon të njëjtën pamje, por për vitin 2020.

Kjo shifër tregon numrin e migrantëve të pranishëm në vendet e Ballkanit Perëndimor për vitin 2015 dhe 2020 ku është interesante të vërehet dhe theksohet se nuk ka shumë dallim. "Inventarët" e paraqitur janë po ato, me një evolucion marxhinal për Serbinë, siç tregohet me detaje në figurën e mëposhtme duke mbivendosur dy grupet e të dhënave. Kjo duket se tregon një formë stagnacioni

71 IOM – Portali i të Dhënave të Migracionit 2015/2020. Gjetend në: https://www.migrationdataportal.org/international.data?i=stock_abs_&t=2020&cm49=8

të pranisë migratore në vende të ndryshme të Ballkanit Perëndimor sipas shifrave të dhëna nga UNHCR-ja.

Kjo shifër krahasuese e volumeve të migracionit në Ballkanin Perëndimor, na tregon një mbivendosje pothuajse perfekte mes vitit 2015, viti më domethënës i krizës së migracionit dhe 2020-ës. Megjithatë, rezultati tregon se nuk ka ndonjë ndryshim të madh për t'u shënuar ndërmjet këtyre dy viteve. Një nga shpjegimet që mund të kemi për ta justifikuar këtë situatë faktike është pritja e disa vendeve evropiane në vitin 2015, në radhë të parë Gjermanisë, e cila ka përthithur një pjesë të pamohueshme të aplikantëve në pritje të hyrjes në Bashkimin Evropian, gjë që sigurisht e zbuti rrjedhën në vitet pasuese.

Për më tepër, krahasimi i numrit të refugjatëve dhe numrit të migrantëve në territorin e Bosnjë-Hercegovinës na jep një paradoks. Siç treguam në seksionin paraardhës,

kushtuar ligjeve kombëtare për refugjatët e vendeve të ndryshme të Ballkanit Perëndimor, Bosnje-Hercegovina ka pa dyshim dispozitat më të ashpra në lidhje me azilkërkuesit ose, më gjerë, me migrantët. Duhet theksuar se është i vetmi vend, dispozitat ligjore të të cilit parashikojnë dënimin me burg për personat që nuk posedojnë dokumentet e kërkuara gjatë kalimit të kufirit. Për më tepër, ky vend është kritikuar nga zyrtarë të nivelit të lartë të BE-së vitet e fundit për disa shkelje të parimeve të dinjitetit njerëzor. Megjithatë, bazuar në të dhënat e Bankës Botërore,⁷² Bosnje-Hercegovina është e dyta, pas Serbisë, për nga raporti i numrit të refugjatëve nga numri i emigrantëve nga Ballkani Perëndimor.

Tani do të shohim kërkesat për azil dhe flukset e refugjatëve të pranishëm në rajon. Për këtë, UNHCR-ja, si dhe agjencia Frontex, na japin disa indikacione informuese, siç duket nga shifrat e mëposhtme.

72 Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit nga Banka Botërore. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&view=chart>. Këto statistika janë marrë nga UNHCR-ja

6

APLIKIMET PËR AZIL DHE FLUKSET E REFUGJATËVE

Në këtë seksion trajtohet çështja e kërkesave për azil brenda Ballkanit Perëndimor për shifrat e mëposhtme, të dhënat e disponueshme nga UNHCR-ja datojnë nga 1 janari 2018 deri më 31 mars 2021, më të fundit deri më tani. Disa vende ishin në gjendje të jepnin disa të dhëna, veçanërisht Bosnje-Hercegovina, megjithatë, kishte disa mospërputhje me shifrat e përdorura nga organizmat ndërkombëtarë. Prandaj, kemi zgjedhur të fokusohemi edhe një herë në këto shifra të sakta.

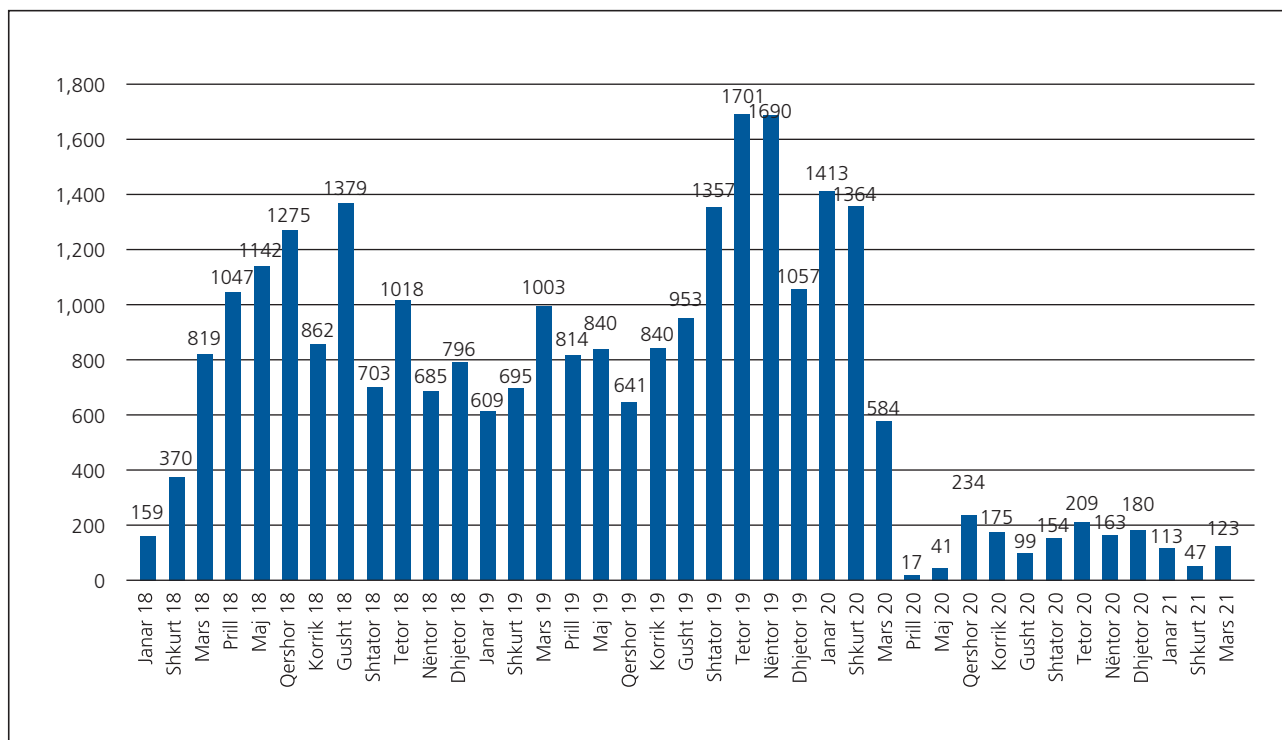
Sipas UNHCR-së, në vendet e Ballkanit Perëndimor janë pranuar 27 351 kërkesa për azil gjithsej nga janari 2018

deri në mars 2021. Të dhëna të tilla të papërpunuara janë trajtuar në perspektivë në Figurën 4, duke integruar një element kyç në krahasim, konkretisht njohjen e të drejtës për azil. Në Figurën 4 paraqet numri i kërkesave për azil dhe numri i granteve për azil në vit.

Të dhënat e nxjerra nga UNHCR-ja tregojnë në mënyrë spektakolare dallimin mes numrit të aplikimeve për azil dhe numrit të azileve të dhëna në gjashtë vendet e Ballkanit (duke përfshirë edhe Kosovën). Ndërkohë që në vitin 2020 numri i aplikimeve është ulur mekanikisht për shkak të pandemisë Covid-19, numri i refugjatëve

Figura 3.

Aplikimet mujore për azil në Ballkanin Perëndimor (2018-2021).⁷³

73 UNHCR Komisioni i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët. Analizat e Ballkanit Perëndimor për azilin. Gjetend në: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/RRSEE-AsylumStat-Monthly%20and%20Historical_Historical_20210531_0.pdf

74 Ibid., https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/RRSEE-AsylumStat-.Mujore%20dhe%20Historike_20210531_0.pdf

Figura 4:
Numri i kërkesave për azil dhe numri i azileve të dhëna në Ballkanin Perëndimor nga janari 2018 deri në mars 2021⁷⁴

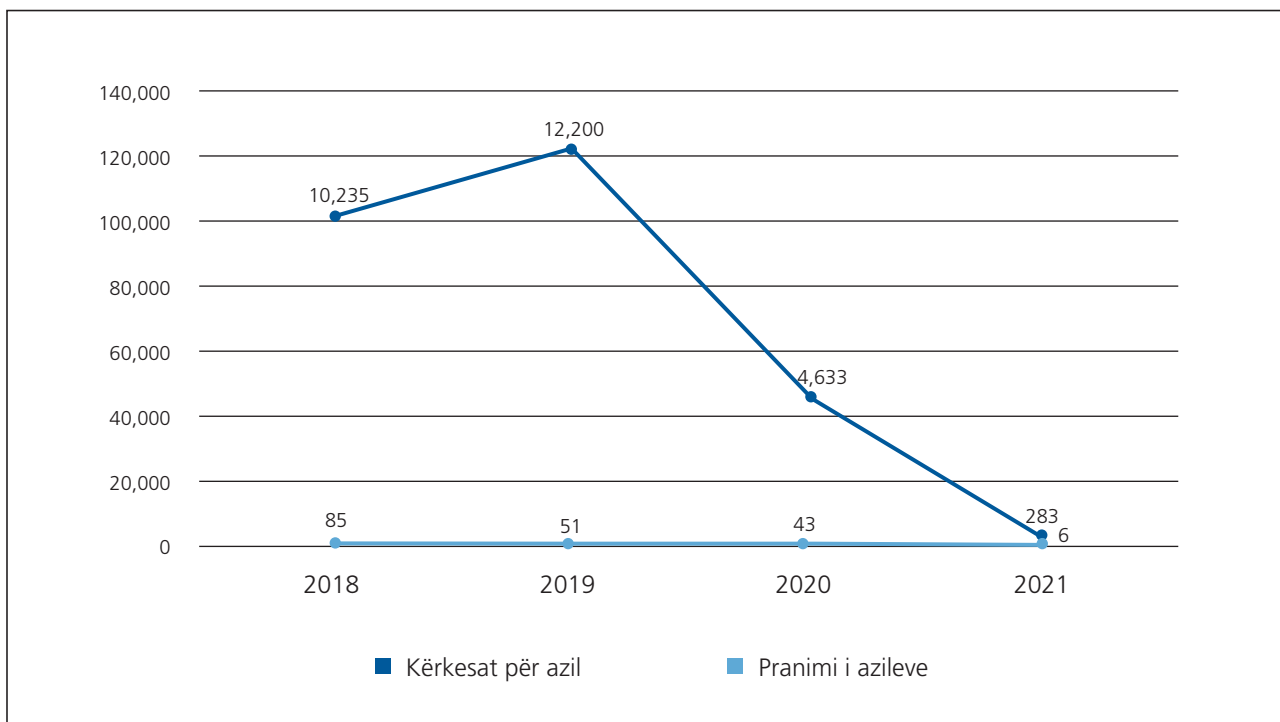
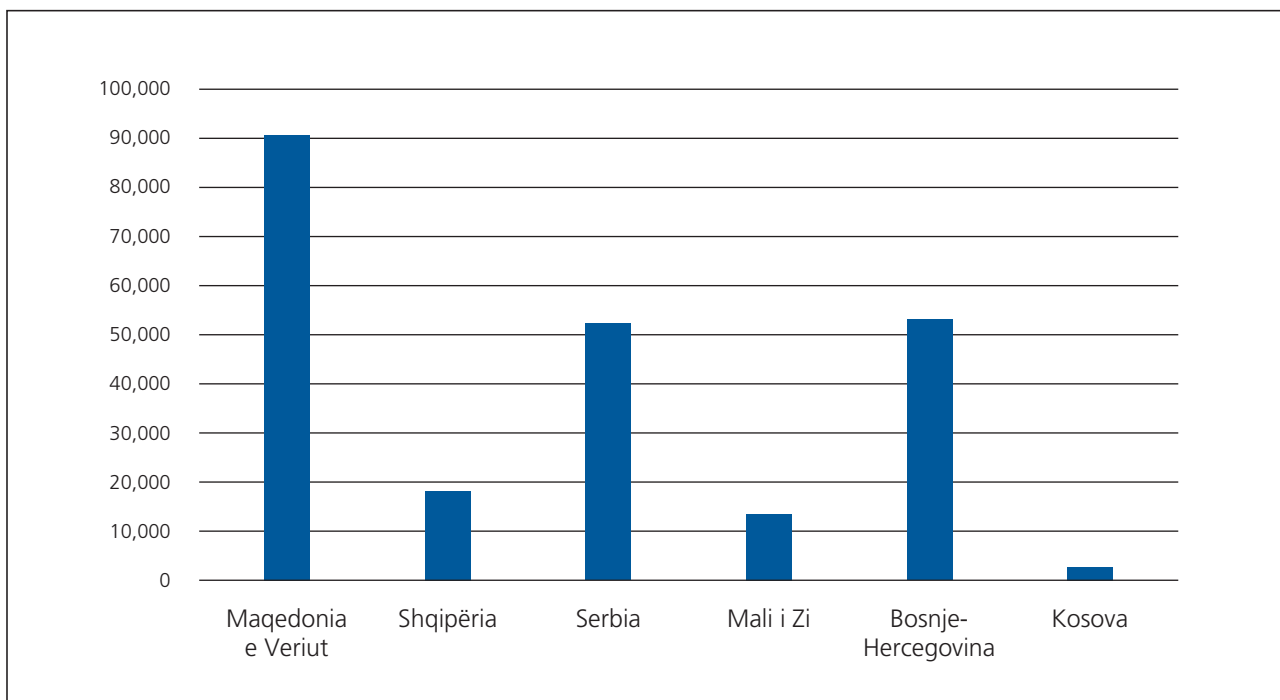

Figura 5.
Numri i të ardhurve të rinj në Ballkanin Perëndimor për secilin vend nga viti 2017 deri në 2019-ën.⁷⁵

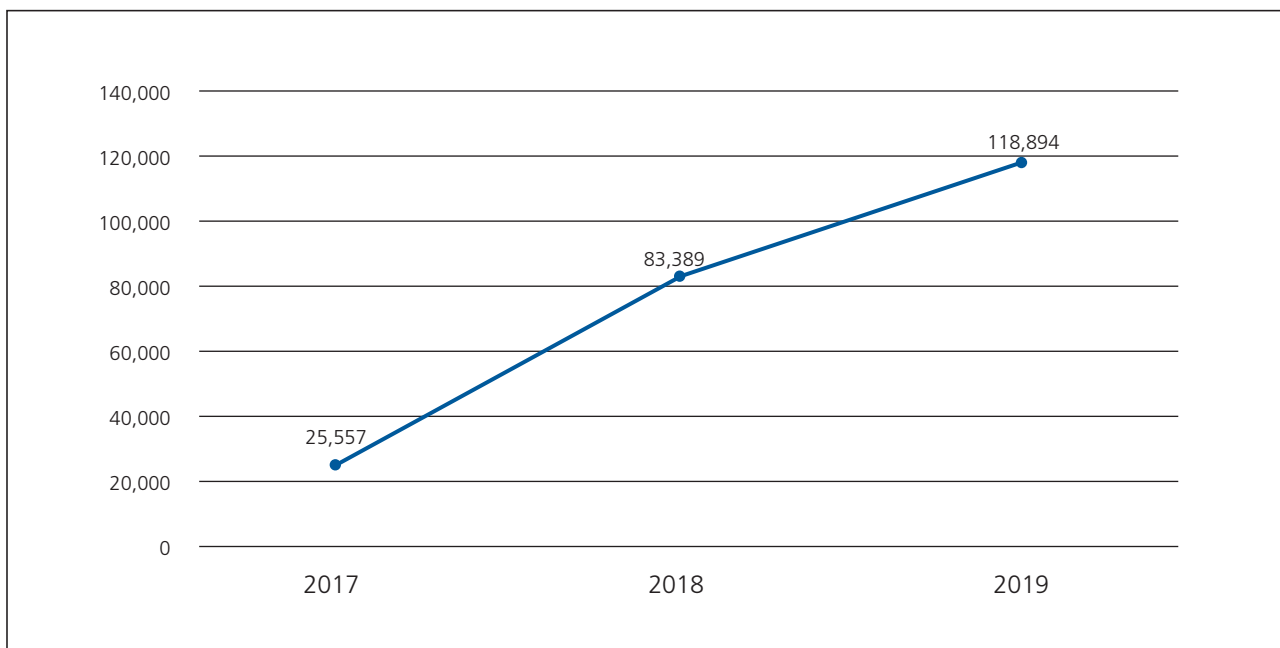

ka mbetur shumë i ulët, por i qëndrueshëm, pavarësisht situatës ekonomike. Tani do të shohim ardhjet e reja në këto 6 territore nga viti 2017 deri në 2019-ën.

⁷⁵ UNHCR – Ballkani Perëndimor – Refugjatët, Azilkërkuesit dhe lëvizjet e tjera të përziera deri në fund të dhjetorit 2019. Gjetet në: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/73832>

Figura 6.

Numri i të ardhurve të rinj në Ballkanin Perëndimor nga viti 2017 deri në 2019-ën për vit.⁷⁶

Kemi zgjedhur të përdorim të njëjtat të dhëna në dy figura të veçanta. E para sipas vendit, e shtrirë gjatë gjithë periudhës, kurse e dyta sipas numrit global në vit. Kjo shifër tregon numrin e të ardhurve të rinj në Ballkanin Perëndimor ndërmjet viteve 2017 dhe 2019, pra një periudhë 3-vjeçare. Në këtë figurë përfaqësimi sipas shteteve, shohim tre vende që dallohen për nga numri i të ardhurve: Maqedonia e Veriut, pastaj Bosnje-Hercegovina dhe në fund Serbia. Shqipëria, Mali i Zi dhe Kosova kanë norma dukshëm më të ulëta mbërritjesh.

Këto tre vende, në rrugën e hyrjes në Bashkimin Evropian, thithin më shumë nga këto hyrje. Në fakt, hipoteza e kushteve të favorshme të pritjes për migrantët nuk duket të jetë ajo që duhet të favorizohet deri në atë masë sa, ndërkohë që Serbia dhe Maqedonia e Veriut kanë ndryshuar legjislacionin e tyre kombëtar sipas

Acquis të BE-së dhe kanë ofruar leje qëndrimi 72-orëshe që mundëson paraqitjen e kërkesave formale për azil, Bosnje-Hercegovina vazhdon të aplikojë kushte më drastike pritjeje ndaj migrantëve. Tani do të shohim hyrjen e refugjatëve në këto vende sipas vitit.

Këto dy figura na tregojnë të njëjtat të dhëna në paraqitje të ndryshme. E dyta tregon numrin e përgjithshëm të të ardhurve të rinj në vit. Krahas tre vendeve që dallohen për sa i përket numrit të mbërritjeve, mund të shohim një progresion në rritje të mbërritjeve gjatë tre viteve me një trefishim nga viti 2017 deri në 2018-ën. Në vitin 2019, hyrjet vazhdojnë të rriten me pothuajse 120,000 ardhje të reja në këto gjashtë vende. Këto hyrje ritheksojnë Figurën 4 në lidhje me numrin e kërkesave për azil. Në fakt, mund të vërehet një lidhje midis rritjes së të ardhurve në 2018-ën, 2019-ën dhe rritjes së kërkesave për azil në të njëjtin hark kohor.

⁷⁶ Ibid.,

7

VLERËSIMI I FLUKSEVE TË PALIGJSHME PËRMES RRUGËS BALLKANIKE

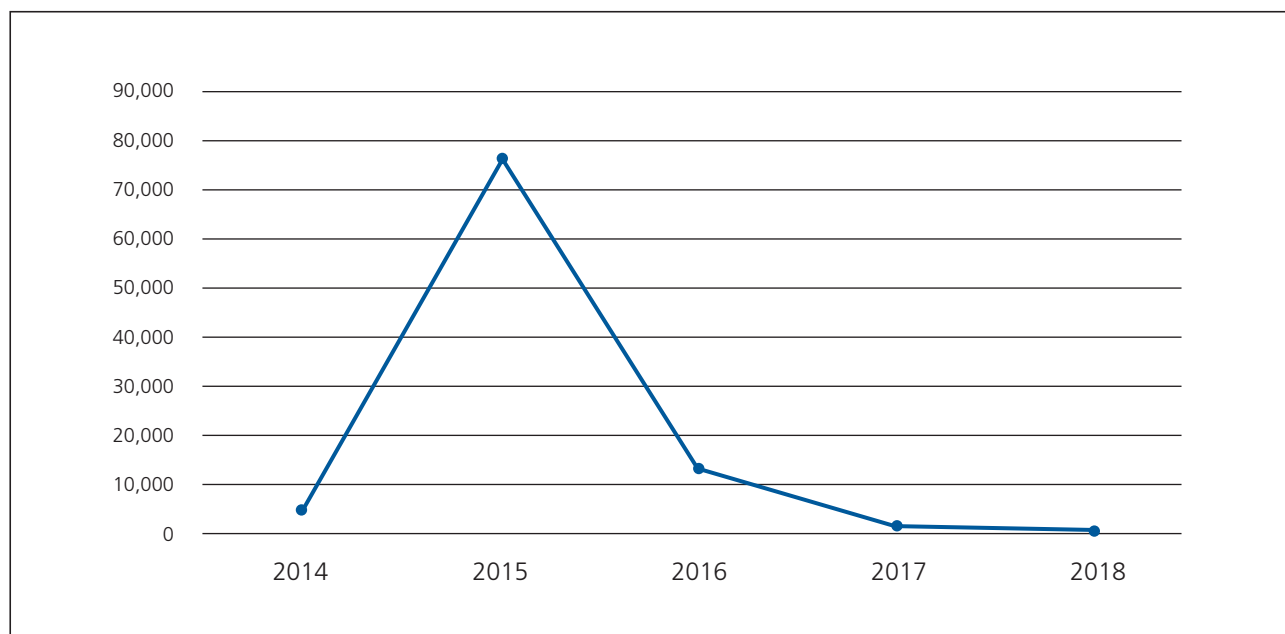
Duhet të theksohet se vendet e Ballkanit Perëndimor janë kryesisht rruga për refugjatët që vijnë nga Lindja e Mesme, duke lënë pas vendet e tyre për të kërkuar një të ardhme më të mirë në Bashkimin Evropian. Megjithatë, shtrëngimi i masave të kontrollit në kufijtë e jashtëm dhe përforsimi i burimeve të akorduara për agjencinë Frontex për të kryer misionin e saj kanë çuar në fenomenin e “klandestinëve”. Refugjatët filluan të kalojnë nëpër vendet e Ballkanit për të hyrë në BE përmes rrjeteve të kontrabandës. Prandaj, është e vështirë të merren shifra të sakta për këtë fenomen. Megjithatë, agjencia Frontex na jep në të dhënat e saj statistikore publike një vlerësim të këtyre kalimeve të paligjshme, të cilat ne i kemi transkriptuar në figurën më poshtë.

Këto të dhëna nga Frontex⁷⁸ na japin një vlerësim të mirë të flukseve përmes rrugës ballkanike drejt Bashkimit Evropian. Më konkretisht, vërejmë një kulm në vitin 2015 me më shumë se 760 000 kalime dhe në një masë më të vogël, një kulm të dytë në vitin 2016 me më shumë se 130 000 kalime të përllogaritura, të cilat korrespondojnë me paroksizmin e krizës së migracionit. Në total, dyshohet se kanë qenë rreth një milion kalime të paligjshme në rrugën ballkanike (aksi i vendosur nën mbikëqyrje të lartë nga agjencia evropiane pasi është e vetmja rrugë e hyrjes tokësore në Bashkimin Evropian).

Paralelisht me fokusimin në zhvillimet legjislativë në lidhje me pritjen e refugjatëve në Ballkan, u interesuam edhe

Figura 7.

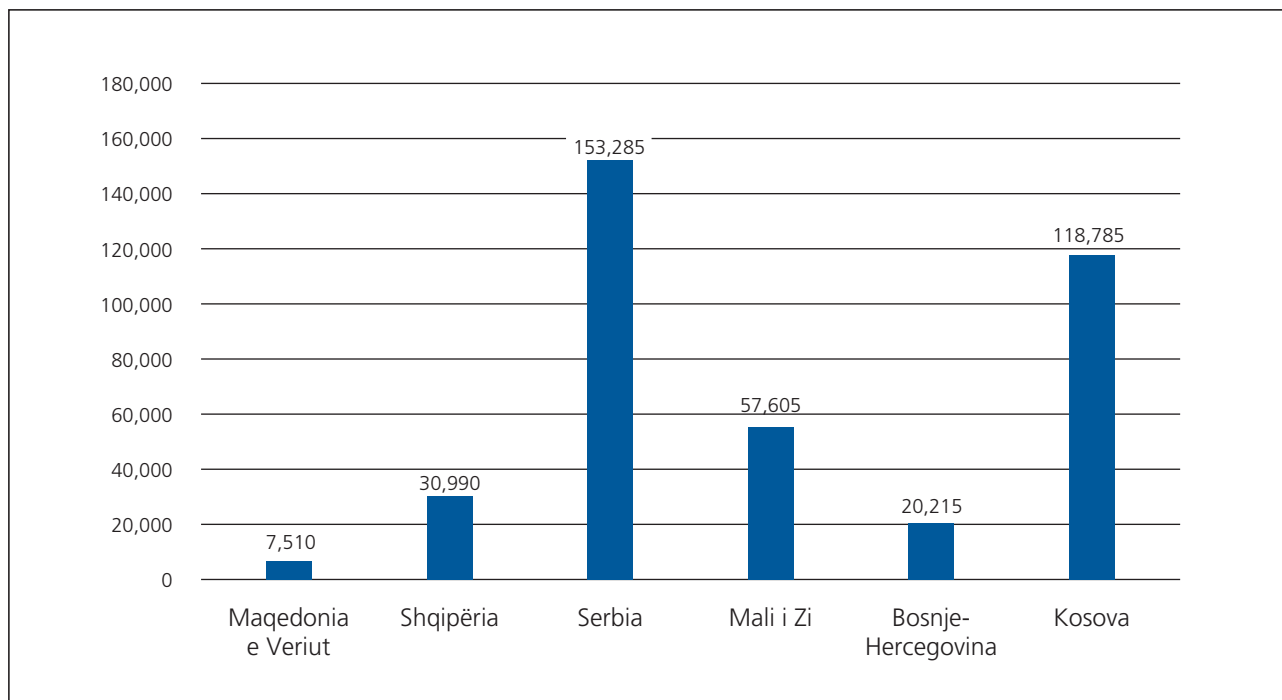
Përllogaritja e kalimeve të paligjshme në Rrugën e Ballkanit (2014-2018).⁷⁷

⁷⁷ Frontex, [en ligne], Rrugë migratore - Rrugë e Ballkanit Perëndimor. Gjetet në: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-routes/western-balkan-route/> (faqe e konsultuar në datën 15 korrik 2021)

⁷⁸ Cf. Shënim 3.

Figura 8.

Aplikantët për azil nga Ballkani Perëndimor në Bashkimin Evropian (2014-2018).⁷⁹

për lëvizjet migratore. Siç u përmend edhe në hyrje, ky është një paradoks interesant duke pasur parasysh se disa vende në rrugën e integrimit në Bashkimin Evropian dhe disa territore azili shohin një numër të caktuar qytetarësh të vet që kërkojnë azil brenda Bashkimit Evropian. Për këtë arsye, kemi zgjedhur të paraqesim një analizë të kërkesave të para për azil të qytetarëve të Ballkanit Perëndimor.

Kështu, kjo shifër tregon kërkesat për azil të paraqitura brenda Bashkimit Evropian nga qytetarët e Ballkanit Perëndimor në periudhën 2014-2018. Kjo shifër, përveçse ofron një perspektivë të nevojshme ndërmjet Bashkimit Evropian dhe vendeve të Ballkanit Perëndimor të destinuar për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian në planin afatgjatë, na tregon se një numër i caktuar qytetarësh nga këto gjashtë vende janë duke kërkuar edhe vetë azil në BE. Do të ishte interesante në të ardhmen të analizohej kjo temë specifike dhe arsyet e këtyre kërkesave për azil, si dhe arsyet diskriminuese që

përdoren për të kërkuar akses në të.

Kjo na çon në pikën e fundit që donim të trajtonim në këtë studim, atë të evoluimit të numrit të refugjatëve brenda Bashkimit Evropian si dhe numrin e kërkesave globale për azil. Në të vërtetë, shumë azilkërkues në BE kanë mbërritur përmes rrugës ballkanike dhe institucionet evropiane dhe vendet anëtare mbeten vigjilente ndaj kushteve të pritjes së këtyre vendeve në lidhje me refugjatët që vijnë në tokën e tyre për të kërkuar siguri dhe mbrojtje. Kjo dëshmohet, për shembull, nga situata komplekse në lidhje me kushtet e pritjes dhe aksesit në azil të aplikuara në Bosnje-Hercegovinë, e cila ka qenë objekt i vëmendjes së veçantë nga autoritetet evropiane, veçanërisht në lidhje me kushtet materiale jo dinjitoze.

Në këtë mënyrë, na u duk e rëndësishme që shkurtimisht t'i vëmë këto shifra në perspektivë me ato të rritjes së numrit të refugjatëve në zonën evropiane.

⁷⁹ Eurostat [en ligne], *Aplikantët për azil sipas llojit të aplikantit, shtetësisë, moshës dhe gjinisë - të dhëna të grumbulluara vjetore 2014-2018 (të rrumbullakosura)*. Gjetet në: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (faqe e konsultuar në datën 29 korrik 2021).

8

BASHKIMI EVROPIAN DHE MIGRACIONI: ZHVILLIMET GJATË PERIUDHËS 2014-2019

I goditur rëndë në vitin 2015 nga kriza e migracionit, Bashkimi Evropian u vu në provë të rëndë midis respektimit të parimeve të tij themelore nga njëra anë dhe, nga ana tjetër, një opinioni publik gjithnjë e më armiqësor ndaj pritjes masive në shumë shtete anëtare.

Këta migrantë që vinin ose nga Afrika nga deti ose nga Lindja e Mesme nëpërmjet tokës u përpoqën të arrinin në Bashkimin Evropian dhe, në thelb, në perëndim. Edhe pse për njëfarë kohe BE-ja ishte e mbingarkuar dhe e paaftë për të ecur përpara si një njësi e organizuar në këtë pikë, ndërkohë që mjaft vende anëtare refuzonin të shpërndanin kuota, ajo prapëseprapë mirëpriti në territorin e saj një

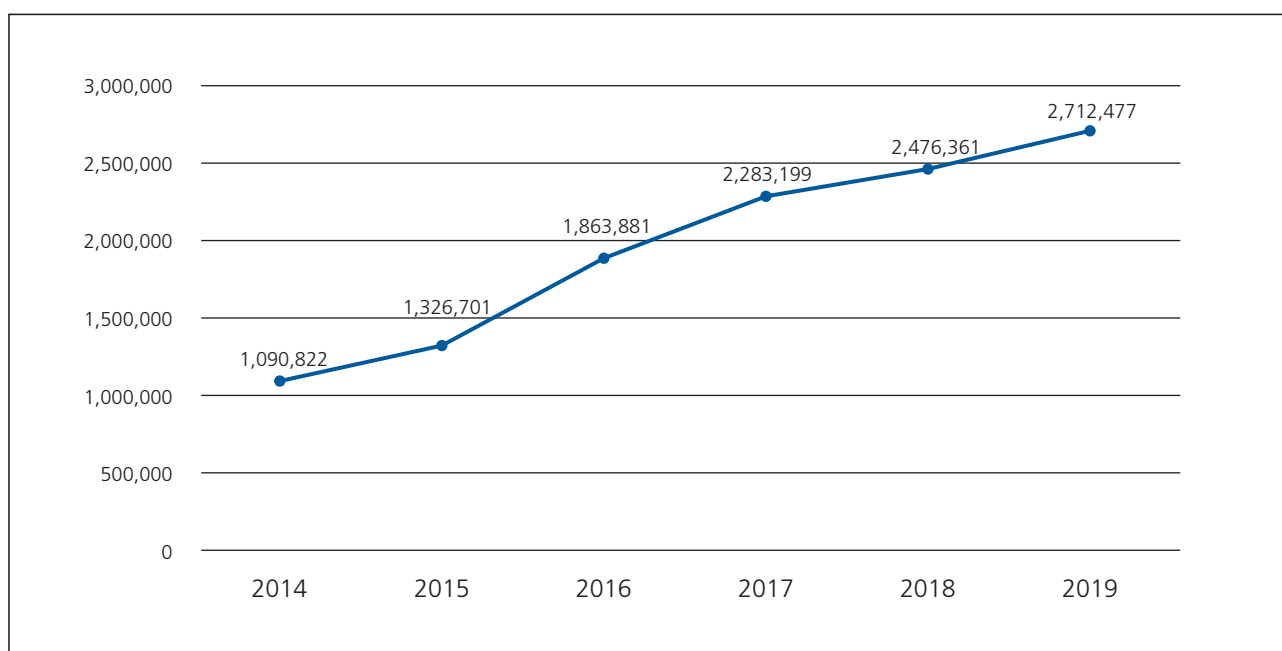
numër të caktuar migrantësh. Këto ishin ose refugjatë ose raste të mbrojtjes plotësuese siç tregohet në Figurën 9 më poshtë.

Në këtë figurë mund të shohim evoluimin e numrit të refugjatëve në Bashkimin Evropian nga viti 2014 deri në vitin 2019. Një evoluim ndjeshëm në rritje pas vitit 2015 dhe krizës së migracionit. Numri i refugjatëve në BE në vitin 2019 i kalon 2,7 milionë të shpërndarë në të 28 vendet anëtare (Mbretëria e Bashkuar ishte ende anëtare në atë kohë).

Bashkimi Evropian do të nënshkruajë marrëveshje me Turqinë, në këmbim të financimit, e cila do të mbajë rreth tre milionë

Figura 9.

Evoluimi i numrit të refugjatëve në Bashkimin Evropian (2014-2019).⁸⁰

80 Parlamenti Evropian, [en ligne], *Evoluimi i azilkërkuessve dhe numri i refugjatëve brenda Bashkimit Evropian 2014-2019*. Gjetet në: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_fr.html#filter=2014 (faqe e konsultuar në datën 29 korrik 2021)

Figura 10.

Numri i aplikantëve për azil në Bashkimin Evropian (2014 -2019).⁸²

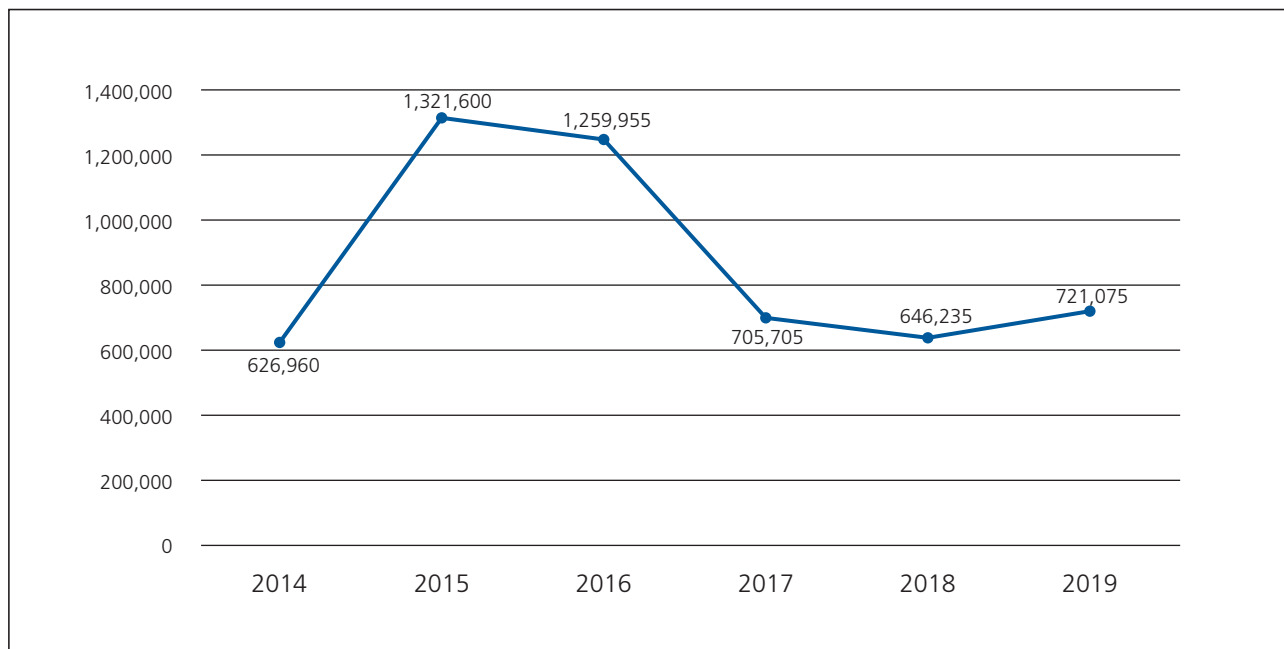
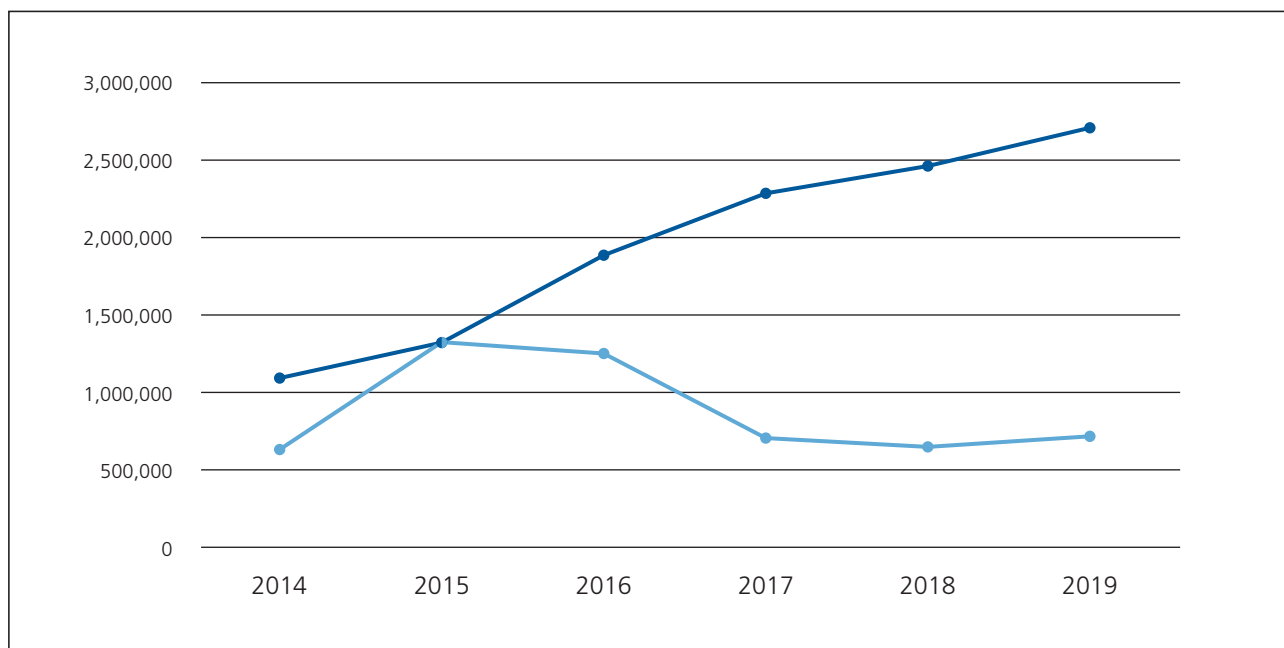

Figura 11.

Krahasimi i numrit të refugjatëve dhe numrit të azilkërkuesve në Bashkimin Evropian – 2014-2019.⁸³

emigrantë në tokën e saj. Një numër kolosal që u shndërrua edhe në argument për presion politik si ndaj BE-së, ashtu edhe ndaj vendeve të Ballkanit Perëndimor, të cilat do të ishin në vijën e parë në rast të një vale masive nga Turqia.⁸¹

Së fundi, do të shohim numrin e regjistrimeve formale të kërkesave për azil brenda Bashkimit Evropian gjatë së njëjtës periudhë kohore.

Kjo shifër tregon numrin e kërkesave për azil të paraqitura në vendet anëtare të BE-së nga viti 2014 deri në vitin 2019. Në ndryshim nga figura më sipër, shohim një kulm të madh në 2015-ën me më shumë se 132 000 persona

81 Këshilli Evropian, Deklarata BE-Turqi, 18 mars 2016. Gjetet në: <https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>, konsultuar më 10 qershor 2021.

82 Parlamenti Evropian, [en ligne], *Evoluimi i azilkërkuesve dhe numri i refugjatëve brenda Bashkimit Evropian 2014-2019*. Gjetet në: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_fr.html#filter=2014 (faqe e konsultuar në datën 29 korrik 2021)

83 Parlamenti Evropian, [en ligne], *Evoluimi i azilkërkuesve dhe numri i refugjatëve brenda Bashkimit Evropian 2014-2019*. Gjetet në: https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_fr.html#filter=2014 (faqe e konsultuar në datën 29 korrik 2021)

dhe në 2016-ën me më shumë se 125 000. Këto dy vite korrespondojnë me kulmin e krizës së migracionit. Megjithëse numri i aplikimeve mbetet mjaft i lartë në vitet në vijim, ai pothuajse është përgjysmuar me një mesatare prej rreth 70 000 personash nga 2017-ta në 2019-ën.

Për më tepër, siç do të shohim në krahasimin e mëposhtëm, duke qenë se procedurat që çojnë në statusin e refugjatit ndonjëherë janë mjaft të gjata, është logjike që kjo rritje aplikimesh në 2015-ën dhe në 2016-ën të çojë në një rritje të numrit të refugjatëve në vitet në vijim.

Mund të vëzhgojmë evoluimin e numrit të refugjatëve në Bashkimin Evropian gjatë 2014-2019 dhe evoluimin e numrit të kërkesave për azil. Figura e fundit mbivendos

këto dy të dhëna në formën e një kurbe grafike për të na dhënë një paraqitje të përbashkët të këtyre dy treguesve. Këtu shohim kulmin e kërkesave për azil në 2015-ën dhe në 2016-ën, duke rezultuar në një rritje eksponenciale të numrit të statusit të refugjatit të dhënë brenda Bashkimit Evropian, ndërkohë që në të njëjtën kohë shohim edhe një rënie të dukshme të kërkesave për azil gjatë 2016-2017 dhe më pas një stagnacion deri në vitin 2019.

Dukej e rëndësishme që t'i kushtonim kohë edhe paraqitjes së situatës evropiane për t'ia prezantuar këtë studim Bashkimit Evropian, integrimi në të cilin për vendet e Ballkanit Perëndimor përbën një horizont politik prioritar në axhendat e tyre politike përkatëse.

9

KONKLUZION

Nisur nga pozicioni strategjik gjeografik para dyerve të BE-së i vendeve ballkanike, mund të shohim të dhëna që konfirmojnë se Ballkani Perëndimor, në periudhën 2014-2020, u përball me një fluks masiv migrantësh dhe azilkërkuesish. Ky fluks nuk u diferencua sipas vendeve, por në përgjithësi është rritur gjatë kësaj periudhe.

Megjithëse ka pabarazi kombëtare, kemi parë që këto vende kanë vendosur të përballen me situatën duke marrë përsipër secili pjesën e vet të pritjes së migrantëve. Disa nga këto vende, si Shqipëria, kanë një traditë të gjatë pritjeje, por këto flukse të reja kanë kërkuar një përshtatje të detyruar për përballimin e një situatë të papërzjetuar më parë që nga Lufta e Dytë Botërore. Ky është veçanërisht rasti i Serbisë, ku kemi parë praninë e një pjese të madhe të refugjatëve dhe emigrantëve, që dominon kryesisht vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor, pasuar në masë më të vogël nga Bosnje-Hercegovina dhe Maqedonia e Veriut.

Një pikë interesante për t'u theksuar në këto komente përmblyëse është se të gjitha vendet e tjera të Ballkanit kanë miratuar legjislacionin në lidhje me pritjen e refugjatëve në përputhje me *Acquis Communautaire*, me përjashtim të Bosnje-Hercegovinës. Megjithatë, shkalla e pranimi të azilit mbetet relativisht e ulët në krahasim me numrin e kërkesave të kryera. Kështu nga viti 2018 deri në vitin 2020, numri i aplikimeve arriti në dhjetëra mijëra, ku numri i statuseve të dhëna është vetëm disa dhjetëra.

Për më tepër, duke qenë "rruga ballkanike", porta e Bashkimit Evropian, këto shtete përballen edhe me "kalimet e paligjshme" që Agjencia e Kontrollit dhe Sigurisë së Kufirit të Jashtëm të Bashkimit Evropian (Frontex) po përpiqet të përcaktojë nga ana sasiore. Në këtë mënyrë, e konsideruam të dobishme përfshirjen e këtyre të dhënave drejtpërdrejt nga organi evropian i cili, me gjithë vështirësinë për t'i llogaritur, na ofron një vlerësim të caktuar, kulmi i të cilit në vitin 2015, i ndjekur nga viti 2016, tregon qartë se gjatë këtyre dy viteve, që korrespondojnë me kulmin e periudhës së «të ashtuquajturës» krizë të migracionit, rreth një milion refugjatë morën rrugën ballkanike.

Në këtë mënyrë, ky studim tregoi në një rën anë raportet e refugjatëve brenda Ballkanit Perëndimor dhe nga ana tjetër numrin e migrantëve të pranishëm në territoret e tyre përkatëse dhe evoluimin e tij me kalimin e kohës. Një aspekt tjetër që ne mundëm të shpjegojmë, ndërlidhet me flukset e refugjatëve në tentativa për të mbërritur në Bashkimin Evropian duke kaluar përmes boshtit strategjik. Së fundi, e konsideruam thelbësore të trajtonim dy aspekte, atë të shtetasve të Ballkanit Perëndimor, që vetë kërkojnë azil dhe çështjen e tendencave të migracionit brenda Bashkimit Evropian gjatë këtyre viteve. Studimi ynë lidhet drejtpërdrejt me Bashkimin Evropian duke pasur parasysh aspektin qendror të kësaj teme në politikat evropiane që nga viti 2015 dhe vendin strategjik që përbën kjo zonë.

REFERENCA

Armela Xhaho dhe Alma Tandilli, *Azilkërkues të cenueshëm dhe migrantë të parregullt në Shqipëri: Tendencat, Sfidat dhe Zgjidhjet e Politikave*, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim, Qershor 2019.

Shqipëri: *Ligji Nr. 10/2021 për Azilin në Republikën e Shqipërisë* [Shqipëri], 1 shkurt 2021. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/60533c8c4.html>.

Bosnje-Hercegovina: *Ligji për Azilin* [Bosnje-Hercegovinë], 11/2016, 19 shkurt 2016. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/58b575084.html>.

Eurostat, [en ligne], *Aplikantët për azil sipas llojit të aplikantit, shtetësisë, moshës dhe gjinisë - të dhëna të mbledhura vjetore 2014-2018 (të rumbullakosura)*, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nuil/submitVieëTableAction.do> (faqja konsultative e datës 29 korrik 2021).

Parlamenti Evropian, [en ligne], *Evoluimi i azilkërkuesve dhe numri i refugjatëve brenda Bashkimit Evropian 2014-2019*, https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_fr.html#filter=2014 (faqja konsultative e datës 29 korrik 2021).

Agjencia Evropiane e Rojës Kufitare dhe Bregdetare.

Frontex, [en ligne], *Rruga migratore - Rruga e Ballkanit Perëndimor*, Gjetet në: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-routes/ëestern-balkan-route/> (faqja konsultative e datës 15 korrik 2021).

IOM – Portali i të Dhënave të Migracionit 2015/2020. Gjetet në: https://www.migrationdataportal.org/international.data?i=stock_abs_&t=2020&cm49=8.

Kosovë: *Ligji për Azil i Republikës së Kosovës Nr. 06/L-026* [Serbi], 15 maj 2018. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/5fb2ac0b4.html>.

Ligji për azil dhe mbrojtje të përkohshme (nga viti 2003, i ndryshuar në 2016-ën dhe i zëvendësuar nga Ligji për mbrojtjen ndërkombëtare dhe të përkohshme të vitit 2018) në Maqedoninë e Veriut, 11 prill 2016. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/53072d144.html>.

Mali i Zi: *Ligji për Mbrojtjen Ndërkombëtare dhe të Përkohshme të të Huajve, "Ligji për Azilin" (i ndryshuar në 2018-ën)* [Mali i Zi], 29 dhjetor 2016. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/48650f132.html>.

Sardeli, J., 2017. *Nga Mbrojtja e Përkohshme te Migrimi Transiz: Përgjigjet ndaj Krizave të Refugjatëve përgjatë Rrugës së Ballkanit Perëndimor*. EUI Dokument pune, RSCAS.

Bazerkoska B J, 2018. Sistemi i zhvendosjes së refugjatëve në BE dhe implikimet e tij në vende të tjera në rrugën e Ballkanit Perëndimor: pasojat e kushteve të gabuara të pritjes në BE, *La Revue des droits de l'homme*, 13 [Online]. Gjetet në: <http://journals.openedition.org/revdh/3392>

Zitnanova, K., *Mbrojtja e Refugjatëve dhe Migrimi Ndërkombëtar në Ballkanin Perëndimor*, UNHCR, mars 2014. Gjetet në: <https://www.unhcr.org/5375c9ab9.pdf>

Oruc N., Sand R., Santic D., *Rruga e Migracionit në Ballkanin Perëndimor (2015-2019)* Raporti analitik, Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD), Mars 2020, f. 7. Gjetet në: <https://www.pragueprocess.eu/en/migration-observatory/publications/document?id=289>

Šalamonn NK, 2016. Sistemet e azilit në vendet e Ballkanit Perëndimor: Çështjet aktuale, *Migrimi Ndërkombëtar*, 54(6): 151–163.

Kilibarda, P., 2017. Detyrimet e vendeve tranzit sipas ligjit të refugjatëve: Një rast studimor i Ballkanit Perëndimor, *Rishikimi Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq*, 99(1): 211–239. Gjetet në: https://international-revieë.icrc.org/sites/default/files/irrc_99_13.pdf

Mbrojtja e Refugjatëve dhe Migrimi Ndërkombëtar në Ballkanin Perëndimor Sugjerime për një Qasje Gjithëpërfshirëse Rajonale UNHCR. Gjetet në: <https://www.unhcr.org/531d88ee9.html>

Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit nga **Banka Botërore**. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&vieë=chart>. Këto statistika janë nxjerrë nga UNHCR-ja.

Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit nga **Banka Botërore**. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&vieë=chart>

Serbi: Ligji për Azilin dhe Mbrojtjen e Përkohshme 2018 [Serbi], 22 Mars 2018. Gjetet në: <https://www.refworld.org/docid/6050d9c24.html>

Agjencia e Kombeve të Bashkuara për Refugjatët – Komisioneri i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët. Organizata Ndërkombëtare për Migracionin. Gjetet në: <https://www.iom.int/fr>

Ballkani Perëndimor – Vija e parë e krizës së emigrantëve, **EPRS**, janar 2016. Gjetet në: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI\(2016\)573949_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573949/EPRS_BRI(2016)573949_EN.pdf)

UNHCR – Ballkani Perëndimor – Refugjatët, Azilkërkuesit dhe lëvizje të tjera të përziera deri në fund të dhjetorit 2019. Gjetet në: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/73832>

UNHCR Komisioni i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët. Analizat e Ballkanit Perëndimor për azilin. Gjetet në: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/RRSEE-AsylumStat-Monthly%20and%20Historical_Historical_20210531_0.pdf

Banka Botërore, Popullsia e refugjatëve sipas vendit ose territorit të azilit. Gjetet në: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?end=2019&locations=AL&start=1992&vieë=chart>

Faqet e internetit

- <https://help.unhcr.org/serbia/applying-for-asylum-in-serbia/>
- <https://help.unhcr.org/serbia/refugees-integration-rights-and-obligations/>
- <https://www.unhcr.org/see/wp-content/uploads/sites/57/2019/03/UNHCR-Montenegro-2018-Factsheet.pdf>

MBI AUTORËT

Teuta Vodo është politikbërëse dhe hulumtuese në studimet kushtetuese dhe të drejtën evropiane. Ajo ka shërbyer në pozicione drejtuese si Sekretare Ndërkombëtare, Drejtore Ekzekutive, Zv. Ministre e Drejtësisë në qeverinë Shqiptare, Këshilltare Politike në Parlamentin Europian, Kërkuese Akademike në 'Cevipol' në Université libre de Bruxelles dhe në 'Qendrën për Studime Socio-Juridike në Universitetin e Oksfordit. Znj. Vodo është autore e njohur për tematika si trajnimi për gjyqtarët dhe reformat gjyqësore në BE, procedurat sekrete, kufizimet gjyqësore në legjislaturë, studimet kushtetuese, analizat politike dhe sociale të shtetit të së drejtës.

Alexandre Riou është një historian i specializuar në historinë bashkëkohore të Evropës Qendrore. Ai është Drejtor i Departamentit të Think Tank Francez L'Hétairie me fokus në çështjet evropiane dhe të jashtme. Ai mban postin e Sekretarit për Çështjet Evropiane dhe të Jashtme për Federatën Seine-Maritime të Partisë Socialiste Franceze si dhe anëtar zëvendësues i Këshillit Kombëtar të Partisë Socialiste. Alexandre ka një diplomë nga Université de Rouen, Charles's University dhe Paris I - Pantheon Sorbonne.

IMPRINT

Fondacioni "Friedrich Ebert" | Rr. "Kajo Karafili" Nd. 14,
Hyrja 2 kati i I | Tiranë | Shqipëri

Pergjegjës:

Stine Klapper | Drejtoreshë e Fondacionit "Friedrich Ebert"

Tel: 00355 4 22 509 86

www.fes-tirana.org

Koordinator programi:

Jonida Smaja

Publikimet e Friedrich-Ebert-Stiftung nuk mund të përdoren për arsye komerciale pa miratimin me shkrim të FES

MIGRANTËT DHE KRIZA E REFUGJATËVE

Menaxhimi i Fluksit Migrator në Ballkanin Perëndimor

Duke filluar nga viti 2015, Ballkani Perëndimor u përball me një fluks masiv dhe në rritje të migrantëve dhe azilkërkuesve. Pavarësisht disnivelit rajonal, vendet e Ballkanit e kanë përballuar krizën duke marrë pjesën e tyre të përgjegjësive mbi një krizë të pa përjetuar më

parë që nga Lufta e Dytë Botërore. Megjithatë, menaxhimi i flukseve migratore ngre boshllëqe serioze në strukturat institucionale, procedurat e azilit dhe mekanizmat e kthimit. Ky studim tregon numrin e refugjatëve në Ballkanin Perëndimor, evolucionin e tij në kohë dhe flukset

njerëzore që përpiqen të mbërrijnë në kontinentin Evropian përmes boshtit strategjik. Në përfundim, studimi tregon se vendet e Ballkanit zbatojnë ligjin për refugjatët vetëm në masën në të cilën çështja e refugjatëve lidhet me axhendën e BE-së.

Për më shumë informacion:

<https://www.tirana.fes.de/al/publikime/>